

Verksamhetsberättelse

18

På omslaget: Mohammad Barbari, 26 år, IF Metall,
handsandformare vid Skeppshults Gjuteri AB

© Landsorganisationen i Sverige 2019

Omslagsfoto: Lars Forsstedt

Grafisk form: LO

Produktion och tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2019

ISBN 978-91-566-3407-9

LO 19.12 500

LOs verksamhetsberättelse 2018

Innehåll

LOs verksamhet 2018	Karl-Petter Thorwaldsson	8
	Therese Guovelin	12
	Berit Müllerström	16
	Torbjörn Johansson	20
	Sannah Bäcklin & Johan Ulvenlöv	24
Så styrs LO	Landsorganisationens styrelse 2018	31
	Arbetsfördelning för LO-ledningen och kanslichefen	33
	LO-kansliets organisation 2018	34
Årsredovisning för LO och LO-koncernen	Förvaltningsberättelse 2018	38
Bilagor	Medlems- och organisationsstatistik	82
	Studiestatistik	86
	Yttranden till offentliga myndigheter	88
	Producerat material 2018	90

LOs verksamhet 2018

Ledningen och valgeneralerna sammanfattar året som gått.

Karl-Petter Thorwaldsson, LOs ordförande:

”Vi har gått från bäst i världen på jämlikhet till en tionde plats”

Karl-Petter Thorwaldsson känner stolthet över etableringsjobben, över kurvorna för sysselsättningen som pekar åt rätt håll och över att ungdomsarbetslösheten halverades på några år. Men mest stolthet kommer han att känna om LO lyckas med något som i så fall kommer att vara världsunik.

Vi börjar väl med det mest brännande – höstens val och den nya regeringen. Kort kommentar?

– Det är väl inget som någon i Sverige kan vara helt nöjd med. Det som oroar oss på LO mest är hur fördelningspolitiken kommer att se ut. En del av det som står i januariöverenskommelsen tror jag ökar risken för att klyftorna i Sverige börjar växa ännu snabbare.

Finns det områden inom vilka det här kan bli ett lyft för Sverige?

– Naturligtvis. I överenskommelsen finns både skrivningar om en större skatteöversyn, vilket vi i LO krävt i många år, och att det faktiskt står att man under mandatperioden vill se till att klyftorna inte växer. Det är första gången som borgerliga partier sagt att det är ett problem att vi har växande klyftor i Sverige.

– Det ska skatteväxlas 15 miljarder kronor, som ska tas ut från miljöskadlig verksamhet och dras bort från arbetsinkomster. Läger de en sådan skattehöjning på utsläpp och sänker skatten för låginkomsttagare kan det bli en rätt bra fördelningsprofil ändå. Men de ska ju komma överens om det också.

– En annan positiv sak är vår modell för etableringsjobb. De borgerliga hade först kommit överens med Sverigedemokraterna om att i stället för att staten skulle subventionera jobb skulle de satsa på ett nytt slags enkla jobb med låga löner. Men där har ju Socialdemokraterna vunnit i förhandlingar med Centerpartiet och Liberalerna som nu köpt vår modell med kollektivavtalsenliga löner.

Under valrörelsen pratade ni en del om skatterna i Sverige. Vad är problemet?

– Jag brukar säga att vi blivit ett skatteparadis för rikisar – och vem såg det komma? Det har varit aningslöst och pågått under lång tid. Det började redan under Göran Persson när han gjorde en överenskommelse med näringslivet om att sänka skatter. Vi tog bort gåvoskatten, arvsskatten, förmögenhetsskatten, sänkte bolags- och kapitalskatter samtidigt. Summan är ju förfärlig! Nu är vi det land inom OECD där klyftorna växer snabbast. Vi har gått från bäst i världen på jämlikhet till en tionde plats.

– För tillfället är det extremt svårt att vinna en majoritet i riksdagen för att göra något åt

det. Det är därför jag brukar prata om den anständiga borgerligheten. De måste ju se problemen med att de rika blir rikare och de fattiga fattigare. I 30 år har man sänkt skatter och har därför mindre att fördela till välfärden. Trots ett större behov av välfärd än någonsin tidigare.

– Det här är en global trend. Och det är kanske de senaste fem åren som politiker i länder med fler och fler bruna röster börjat se faran med det. Det pågår debatter i flera länder om en bättre välfärd, om att få det bättre, i Italien, Frankrike och Österrike.

Under året har LO sagt att ni tror att arbetslösheten förmodligen "nått golvet på sex procent". Det låter lite väl pessimistiskt?

– Vi har satt in tre parametrar för när vi säger att det finns arbete åt alla. Det första är att systerställningen ska vara minst 85 procent. Det andra är att den öppna arbetslösheten kan få variera mellan två och fyra procent. Och där är vi väldigt nära om räknar bort det faktum att det kom 740 000 nyanlända på kort tid.

– Det tredje målet är däremot långt bort. Det är att arbetslösheten ska vara lika stor i alla samhällsgrupper. Här krävs stora insatser, för funktionshindrade, för långtidsarbetslösa och för nyanlända. Här finns stora skillnader. För dem som är födda i Sverige ligger till exempel arbetslösheten runt tre procent medan den ligger runt tio procent bland utlandsfödda.

Hur realistiskt är det att nå jämvikt i den tredje parametern?

– Vi är faktiskt på sådana nivåer att det börjar bli realistiskt. Visst, det kom många på en gång, de måste kunna språket och få ett första jobb. Men det är så liten numerär det handlar om, kanske några hundra tusen personer. Det finns många politiska redskap att ta till. Kommunal har till exempel förhandlat fram extratjänster med målgruppen nyanlända och långtidsarbetslösa utan fullgjord gymnasieutbildning. Det byggs upp moderna beredskapsjobb där offentliga

Foto: Fredrik Hjerling

myndigheter ska matcha jobb med jobbsökande. Se på ungdomsarbetslösheten som vi lyckades halvera på några år tack vare politiska beslut. Det är klart att vi kan göra detsamma för de utrikesfödda.

LO-ekonomerna har under året efterfrågat större försiktighet inom finans- och penningpolitiken. Varför?

– Vi har haft en riksbank som varit superrädd för inflation, och som 2009–2010 genomförde en vansinnig räntehöjning som helt ströp den svenska ekonomin. 2012 fick vi en varselvåg, massor av jobb slogs ut, helt i onödan. Vi formulerade kravet att sänka räntan och släppa ut mer pengar i ekonomin. Till slut svängde de, sänkte räntan, som legat på minus 0,5 procent, vilket gjort att vi fått upp sysselsättningen till rekordnivåer. Företagsinvesteringar, bostadsbyggande, infrastrukturbyggande – allt har exploderat.

– Nu säger alla att man ser en avmattning av högkonjunkturen, med sänkt tillväxt. Risker är att riksbanken får för sig att höja räntan igen och skyndar på nedgången. Det är vad LO-ekonomerna varnat för.

Om vi går tillbaka till valrörelsen. Hur vill du sammanfatta den?

– Det finns ju alltid utvecklingspotential. Men jag är jävligt stolt över att vi nådde så många människor, samtalade med 660 000 medlemmar och att så många av dem följde vår rekommendation att inte rösta på Sverigedemokraterna. Trots att det såg illa ut ett tag fick Socialdemokraterna till slut runt 20 procentenheter mer än Sverigedemokraterna bland våra medlemmar. Än så länge är det ingen i Europa som rått på de främlingsfientliga krafterna bland arbetare, men om vi fortsätter och lyckas med det här som vi påbörjade för ett år sedan, att övertyga medlemmarna att Sverigedemokraterna inte står på deras sida, då kommer vi att ha gjort något världsunikt.

Lär känna Karl-Petter Thorwaldsson

Vad var det som fick dig att engagera dig fackligt?

– I mitt fall berodde det på en extremt korkad policy på det företag där jag jobbade om att låsa dörrarna en timme före lunch och en timme före dagens slut. Det var för att ingen skulle gå och duscha innan stämpelklockan ringde. Så i praktiken satt vi inlåsta två timmar om dan. Men jag fattade att det här var bra medialt så jag kontaktade Smålandsnytt som gjorde en jättenyhet om inlåsta arbetare i Nässjö. Företaget backade naturligtvis och jag fick en härlig framgång med något av det första jag gjorde som fackligt aktiv.

Är det samma sak som driver dig i dag?

– Egentligen. Vi har kommit långt och det är ett helt annat arbetsliv än när min farfar under krisen på 30-talet stod med mössan i hand i hopp om att bli utvald av brukspatron för att få arbete den dagen. Men det beror på att vi i facket kämpat. Många fler går till jobbet i dag med glädje, men det finns fortfarande många skitjobb kvar.

Hur har tillfredsställelsen över framgångar förändrats? Jag tänker nu när du är på toppen jämfört med när du började din fackliga bana.

– Klart jag blir stolt över hur vi har halverat tiden innan folk kommer in i jobb, när vi lyckas komma överens med arbetsgivare, eller när vi får till löneavtal så att även de med lägsta lönerna får det bättre så att de kan åka på semester med sina barn.

– Men visst saknar jag det som man får uppleva direkt i arbetslivet. Samtidigt får man inte glömma att en sak som gör svenska fackförbund så starka är att vi delegerar makten till det lokala. Min klubb i Växjö hade en egen styrelse, en egen förhandlingsdelegation, det var aldrig någon från Stockholm som lade sig i.

Hur vill du entusiastmera andra att engagera sig fackligt?

– Det flesta på arbetsmarknaden förstår ju att vi som individer har väldigt lite att säga till om. Vi är alla en kugge i maskineriet. Men om vi går samman går vi från att vara 1,5 miljoner individer till att vara en stark röst. Det är kollektivets kraft som gör att vi i Sverige kan ha bland världens högsta lägsta löner. När vi går samman kan vi göra det här till ett bättre liv för alla.

Therese Guovelin, LOs förste vice ordförande:

”De sista veckorna av valrörelsen var en spurt som **höll OS-klass**”

Therese Guovelin vägrar gå med på att människors livschanser ska avgöras redan i småbarnsåren, har varit med och öppnat dörrar som tidigare varit stängda och ser fram emot att etableringsjobben blir verklighet. Dessutom vägrar hon placera in folk i ett fack.

2018. Valår. Högerpopulistiska strömmar. Och så säger LO att facket ska vara "garanten för demokratisk utveckling". Vad menas med det?

– Det där kan låta lite högtravande och fint men det handlar om det som fackföreningar gjort sedan 1800-talet och industrialiseringen. Man konstaterar att orättvisorna mot arbetare är universella, man pratar med sina arbetskamrater om dåliga löner och arbetsvillkor och så går man ihop för att förändra det. Det är det som är demokrati, att många röster går ihop för att tillskanska sig inflytande över sin vardag, över sitt liv.

Under det sociala toppmötet 2017 antogs den sociala pelaren. Var inte det kontroversiellt?

– Många har undrat hur LO kan vara positiva till den sociala pelaren, en EU-gemensam ram för mål på det sociala området, när vi samtidigt säger att den inte får hota den svenska modellen. Våra kamrater ute i Europa klagar också ofta på att vi inte förstår dem, eftersom de inte har samma fackliga styrka, och därför vill de sätta sin tilltro till lagstiftning. Nej, vi vill inte ha tvingande lagstiftning, till exempel kring mi-

nimilöner, men vi vill ha social dialog, trygghet i omställning, sociala klausuler, rätten att organisera sig.

Vad kan du berätta om Jämlikhetsutredningen?

– En av de största reformerna som utredningen kom fram till är lärfrutids. Och då kan man fråga sig: Varför ska LO titta på skolan? Men det är ju redan på förskolan som människors livschanser stakas ut. Jag har träffat mängder av förskolelärare som säger att de kan peka ut vilka av barnen som kommer att få problem i livet.

– Ingenstans i världen spelar föräldrars utbildningsbakgrund så stor roll som i Sverige. Om de har kort utbildningsbakgrund, om du inte har någon som kan hjälpa dig med läxorna, om du bor trångt och har svårt att sätta dig och läsa så blir det svårare för dig att klara skolan.

– Vårt förslag är lärfrutids, där barnen ska få lärandestöd, där man samarbetar med idrottsföreningar och kulturskola, något som också blivit dyrare och inte längre kommer alla till del. Vi vill också återupprätta en hög lärartäthet, vilken minskat sedan 20 år. Det är ett jättebra sätt att minska klyftorna i samhället.

Hur fungerar opinionsbildningen i dagens politiska klimat där vi gått från den gamla höger-vänster-skalan till en uppdelning enligt GAL-TAN?

– Jag gillar inte GAL-TAN men tycker samtidigt att vad den innehåller är väldigt beskrivande. Inför att valrörelsen skulle starta började vi med medlemsundersökningar för att utkristallisera vilka åsikter människor har som också säger sig kunna rösta på Sverigedemokraterna. Och det var en familj med två barn, som bor i ett hus på en mindre eller mellanstor ort, som tycker om att titta på sport, som sätter familjen högt, umgås mycket med dem, man läser dagstidningen och är engagerad i en lokal idrottsförening.

– Herregud, tänkte jag, Det där är ju mina föräldrar. Det där är ju gammeldags socialdemokrater. Konservativa, men inte på ett kristdemokratiskt sätt.

– Så det handlar inte så mycket om att placera in människor i höger och vänster. Det handlar om att samtala med dem, fråga vad de vill förändra, vad de inte är nöjda med. Det är helt enkelt sakpolitik vi ska föra fram, snarare än att placera in folk i ett fack.

Varför röstade så många LO-medlemmar på Sverigedemokraterna?

– Där har fackföreningsrörelsen misslyckats. Därför är det så viktigt för oss att fokusera på att minska klyftorna i samhället. Det är där många människor känner att politiken övergett dem, tappat kraften att försöka göra det bättre. Många känner sig inte som en del av samhället längre.

– Sedan finns de som är rädda, som är oroliga för att det kommer in billig arbetskraft utifrån som utnyttjas av underleverantörer, som upplever att det inte finns någon kontroll, och så skyller man på dem som kommer hit. Syndabocksteorin helt enkelt, precis det vi ser i USA.

Hur ska det vändas?

– Som sagt, återta samtalet på arbetsplatserna.

Foto: Fredrik Hjerling

Vi har misslyckats för att vi inte längre finns där. Vi har ju tappat många förtroendevalda, det är väldigt många bemanningsanställda i vissa branscher, dag-för-dag-anställda. Det finns inte längre någon samhörighet på arbetsplatsen. Ingen sätter sig och tar de politiska samtalen.

Om du tänker tillbaka på valrörelsen, vad är du mest nöjd med?

– Allra mest nöjd är jag med att vi genomförde 660 000 samtal med människor. De sista veckorna av valrörelsen var en spurt som höll OS-klass. Lärdomen är dock att vi måste börja tidigare. Val vinnas inte på valdagen, utan mellan valen.

– Jag är också nöjd med vårt arbete med att hålla samman förbunden centralt och regionalt. Och så är jag nöjd med vårt genomslag i sociala medier. De mätningar av genomslag som görs fokuserar på de politiska partierna, och det är jättedepimerande att Sverigedemokraterna ligger så långt före alla andra. Men skulle mätningarna ta med oss ligger vi faktiskt inte så långt efter.

– Jag tycker också vi fick bra genomslag för våra politiska krav, men vi får väl se om de blir uppfyllda med tanke på det parlamentariska läget.

Större möjlighet att omskola sig via Komvux gissar jag är efterlängtat, och ni har sagt att "en tidigare stängd dörr ska öppnas upp". Vad betyder det i praktiken?

– I början av valrörelsen besökte jag ett privat non-profit-företag i Sundsvall med tio av de anställda som inte var utbildade undersköterskor och där arbetsgivaren ville att de skulle läsa till det på betald arbetstid. Men de fick inte, eftersom de redan hade en utbildning eller var fast anställda. Det är ju vansinne att stänga dörren till någon som på kort tid kan få en utbildning. Det stärker ju arbetsplatsen också. Så vi har varit med och drivit fram regeringens ändringar så att alla nu ska kunna komma in på utbildningar.

Är det något mer viktigt du själv vill påminna eller berätta om?

– Etableringsjobben. Överenskommelsen slöts redan 2017 men arbetet med departementen skedde 2018. Det unika är att det inte är en statlig åtgärd, utan det är arbetsmarknadens parter som kommit överens. Vi lyckades skapa konstruktioner som fick arbetsgivare intresserade av att ta in folk på dessa jobb, och så kan vi också kontrollera att allt sker under schyssta villkor. LO bistod också regeringen i att få EU-kommissionen att säga ja. Visserligen stannade arbetet upp i samband med övergångsregeringen, men etableringsjobben fanns med i januariöverenskommelsen så jag hoppas vi kan komma i land med det här.

Lär känna Therese Guovelin

Vad var det som fick dig att engagera dig fackligt?

– Den tydligaste händelsen var kanske när jag jobbade på dåvarande Sheraton i Göteborg och såg att vi behandlades så förfärligt olika jämfört med andra yrkesgrupper. Cheferna brukade också säga om någon klagade att det var "your way or the Sheraton way". En gång fick de nog och sa upp mig på dagen och vägrade ge mig återstående lön så då stred jag för det. Och på nästa arbetsplats hade de hört om mig och föreslog att jag skulle bli förtroendevald, och på den vägen var det.

Är det samma sak som driver dig i dag?

– Absolut. Det finns fortfarande orättvisor och människor har inte alltid samma förutsättningar i livet. Vi har fortfarande inte den jämlikhet vi har råd att ha.

Vad ger mest tillfredsställelse – att arbeta fackligt lokalt och påverka villkoren för arbetskamrater, eller att från central nivå jobba med de stora lösningarna?

– Det är ju svårt att gradera. Det är klart att det är en skithäftig känsla att stå på en presskonferens på Rosenbad och säga att vi nu har kommit överens om etableringsjobb och känna att jag varit en del av det. – Samtidigt vill jag fortsätta ha kontakt med människor ute i landet. Jag kan spy på att sitta på möte efter möte med andra ledningspersoner eller regeringstjänstemän. Det som ger mig mest kraft att fortsätta är att träffa de människor som i slutänden är de som ser effekten av det vi gör.

Hur vill du entusiasmera andra att engagera sig i fackligt arbete?

– Vill du ha ett bättre jobb, bättre lön, mer inflytande, vill du att det ska vara kul att gå till jobbet – gå med i facket! Se till att gå en facklig utbildning, så att du kan dina rättigheter och skyldigheter.

Berit Müllerström, LOs andre vice ordförande:

”Ett av våra uppdrag måste vara att **ge människor hopp**”

Berit Müllerström oroas över den högerpopulistiska trend som drar över världen, vill minska löneskillnader genom att prata kronor i stället för procent och är stolt över att LO äntligen har ett klimat- och miljöpolitiskt program på plats. Och så vill hon att vi alla pratar mer om vilket samhälle vi vill ha.

2018 får LO ett klimat- och miljöpolitiskt program. Hur efterlängtat var det och hur var processen för att få fram det?

– Väldigt efterlängtat. Vi är ju ändå 14 förbund som ska enas, och det är klart att det finns många branscher där man är orolig över klimatomställningens konsekvenser för jobben, men samtidigt är alla medvetna om Parisavtalet, om de påfrestningar som industrin utsätter klimatet för, om att den globala temperaturökningen måste begränsas. För LO är det självklart att omställningen måste ske under ordnade former, inte minst för berörda branschers skull, med hjälp av ny teknik, eller där det är nödvändigt med hjälp av staten.

Så hur ska jobb räddas i en värld där många branscher kanske måste krympas?

– Att flytta om yrkesgrupper har alltid varit en av LOs insikter. Det är bara att titta i backspeglarna. Precis som vid all annan teknikutveckling, säg med robotiseringen, så skapas nya jobb, gamla jobb försvinner och nya tillkommer.

– Vissa näringar kommer att få ökad produktion i klimatomställningen. Ett exempel är sko-

gen, att bygga i trä, att använda mindre cement, och när cement ändå är nödvändig så använder vi ”grön” cement, med mycket mindre klimatpåverkan. Inom transportnäringen handlar det om produktion av fossilfria bränslen, om att bygga elvägar, självkörande bilar, allt möjligt. Nya jobb kommer att skapas.

Hur oroade är ni inom LO över de antidemokratiska strömningar som drar över världen och vad gjordes 2018?

– Mycket! Ett av våra uppdrag måste ju vara att ge människor hopp, för det är vad som hänt, att människor är missnöjda med hur samhället utvecklats.

– I valrörelsen jobbade vi mycket med frågan. Vi genomförde besök, jobbade med olika former av utbildningsmaterial, föreläste, samarbetade med Expo, allt för att öka kunskapen inom området, om vad högernationalistiska partier vill och vad de egentligen står för.

Kan du sammanfatta valrörelsen?

– Vi gjorde en helt otrolig valrörelse. Vårt mål var att nå och samtala med minst en halv miljon

människor – och nådde till slut över 660 000. Det är helt otroligt att våra medlemmar kunde prata med så många, både via telefon och via besök på arbetsplatser. Vi visste ju också sedan innan att samtal är en metod som ger resultat. Jag skulle vilja säga att LO i hög grad bidrog till att Socialdemokraterna vände uppåt. Det såg ju betydligt värre ut före sommaren.

– Vi märkte dock att det politiska samtalet tystnat på många arbetsplatser, även på välorganiserade sådana. Det behöver vi jobba vidare med, att få tillbaka diskussionen inom arbetarrörelsen.

Vad kunde gjorts bättre?

– Kanske kom det för många förslag hela tiden, så att det till och med för oss i huset var svårt att hänga med. Jag tror det är viktigt att fokusera på de frågor som är viktiga för våra medlemmar – hur det är på jobbet, sjukförsäkringar, pensioner – och på ett sätt så att det blir tydligt vad som är höger och vad som är vänster.

Arbetsmiljörapporten 2018 visade att arbetsmiljön för LO-kollektivet försämrats med åren. Vad är orsaken och hur ska det vändas?

– Jag tror att en större press på och större stress bland alla som jobbar är orsaken. Det finns för många otrygga anställningar. Då kanske du inte vågar påtala brister i arbetsmiljön, framförallt om du då riskerar att inte få jobb nästa vecka eller nästa månad.

– Sen måste vi också jobba förebyggande med arbetsmiljön, vilket vi pratat om i många år. Vi måste se till att det finns en fungerande företagshälsovård, att alla har tillgång till den och att det finns experter inom varje bransch.

På vilket sätt kan nyinrättade Myndigheten för arbetsmiljökunskap hjälpa?

– Där har vi varit med och drivit på för att den ska bli en självständig myndighet. Nu är den det och vad den ska göra är att just beakta företagshälsovård och sammanställa forskning på

Foto: Fredrik Hjerling

området. Här måste staten vara med och bidra till att kunskap sprids genom att utbilda både arbetsgivare och skyddsombud.

Jämställdhetsbarometern fyller fem år. Positivt och negativt från undersökningen?

– Det går framåt, men långsamt. Det är fortfarande LO-kvinnor som har de flesta visstiderna och de otrygga anställningarna, det är kvinnor som dubbelarbetar, som lägger ned mer tid på hemmet, som vabbar mer än pappor. Löneskillnaderna mellan arbetarkvinnor och -män har visserligen minskat något, men i stället har gapet ökat mellan tjänstemän och arbetare.

Hur ska löneskillnaderna minska?

– Vi behöver prata krontal i stället för procent, så att de grupper som ligger lägst i lön kan stärkas. Vi inom LO måste samordna oss och bestämma att vissa grupper får lite mer för att utjämna skillnader, som vi gjorde med undersköterskorna för att höja deras löner.

Återspeglades metoo på något sätt i årets barometer?

– Inte i barometern, men vi undersökte också sexuella trakasserier under året, och där kunde vi se en ökning jämfört med tidigare, som jag gissar beror på att metoo gjort fler medvetna om var gränsen går för sexuella trakasserier.

– Vi såg också att arbetarkvinnor i så kallade kontaktyrken, inom handel, hotell, restaurang, är de mest utsatta. Men det som också syns är att det i stor utsträckning är tredje man som är förövare, mer än chefer eller arbetskamrater. Det vi kan göra och också har gjort är att påtala brister i lagstiftningen så att det blir tydligare hur arbetsgivare ska hantera trakasserier från tredje man.

Med tanke på regeringsunderlaget, vad tror du LO kommer att få kämpa hårdast för att genomföra de närmaste åren?

– Det är klart att vi inte är nöjda med hur det har

blivit. Men vi måste också vara tacksamma för att vi nu har Stefan Löfven som statsminister och inte Ulf Kristersson, med tanke på vilket parti han hade behövt stödja sig på. Vi får helt helt arbeta med de frågor vi har kongressbeslut på och vara en motkraft till de kompromisser som Socialdemokraterna tvingas till med Centern och Liberalerna. När det gäller specifika frågor är det såklart fördelningspolitik och arbetsrätt.

Apropå kongressbeslut, vilka har bockats av sedan 2016?

– Klimat- och miljöpolitiska programmet. Jämlikhetsutredningen håller vi på att bocka av. Det goda arbetet jobbar vi med även om vi är lite sena med det. Något som alltid är uppe på kongressen är vår interna och distriktens organisation. Där är jag särskilt nöjd med att vi lyckats få i hamn att vi ska satsa på en stärkt organisering och på lokal förankring i varje kommun. Vi ska också börja med tvärfackliga utbildningar, med att genomföra skolpresentationer, alltså nå alla gymnasieelever, att få igång idépolitiska och ideologiska samtal, i kommuner, mer regionpolitiker, medlemmar, om vilket samhälle vi vill ha i framtiden.

Lär känna Berit Müllerström

Vad var det som fick dig att engagera dig fackligt?

– Rättvisefrågorna. Jag noterade att vissa hade förmåner som andra inte hade. För mig började det med ett medlemsmöte där vi diskuterade varför vi inom vården var tvungna att tvätta våra arbetskläder själva, medan gubbarna inte behövde göra det. Och i samma veva slutade det fackliga ombudet på min arbetsplats och jag blev tillfrågad om att ta över.

Är det samma sak som driver dig i dag?

– Ja, men i ännu högre grad handlar det om jämställdhetsperspektivet. Kvinnor har det fortfarande så mycket sämre på så väldigt många områden.

Vad ger mest tillfredsställelse – att arbeta fackligt lokalt och påverka villkoren för arbetskamrater, eller att från central nivå jobba med de breda penseldragen?

– Möjligheterna är ju såklart större nu, men jag kan sakna den direkta kontakten. Det är den som ger mest kraft och energi, och det är därför jag försöker vara ute på arbetsplatser så mycket som möjligt, för att höra hur folk har det. Det ger inte alls samma kick att påverka på ministernivå till exempel.

Hur vill du entusiasmera andra att engagera sig i fackligt arbete?

– Det är en fantastisk resa man kan göra om man engagerar sig. Du får utbildning, du får möjlighet att påverka, och du gör det tillsammans med andra. Jag försöker ofta stötta unga att ta på sig förtroendeuppdrag. Vi äldre har ju blivit mer nedslipade i kanterna, medan det finns en enorm kreativitet att släppa loss hos de unga.

Torbjörn Johansson, LOs avtalssekreterare:

”Tillsammans kan vi nästan **inte förlora**”

Torbjörn Johansson ser tillbaka på ett tungt år, med hamnkonflikten, ett val som resulterade i en borgerlig majoritet och okunniga centerpartister. Men han ser också att LO lyckats få regeringen att lyssna och påminner om att svensk arbetsrätt gett OECDs högsta sysselsättning.

Vi börjar väl med något av det mest uppmärksammade förra året, sjukförsäkringen. Vad hände förra året och vad återstår att göra?

– Redan hösten 2017 såg vi att avslagen ökade mer och mer, man stängde av folk och man tog tillbaka pengar som redan betalats ut. Det är ju en fullkomligt omöjlig situation, att vara sjuk, inte ha pengar och dessutom sedan tvingas betala med pengar man inte har! Och så ifrågasatte vi sjukmålen. Vi såg att efter nio, tio dagars sjukskrivning stack ju avslagen rätt upp! Vi var helt enkelt förbannade på regeringen. Det vi vill är att handläggningen hos Försäkringskassan görs om, att man ska vara tillräckligt frisk för att kunna söka jobb innan man skrivs ut från dem.

– Ett exempel jag minns är en man som ansågs för sjuk för att jobba på Samhall, som led av multipla sjukdomar, som inte kunde lyfta händerna över midjan, inte kunde stå på ojämn mark – men ändå av Försäkringskassan ansågs stå till arbetsmarknadens förfogande! Som vadå, som generaldirektör eller vd möjligen?

En annan brännande fråga är ju strejkrättsutredningen. Förklara gärna LOs ståndpunkt igen!

– Strejkrätten är helig och det ska den vara. Vi har sedan början av 1900-talet sagt att det ska vara ett fack per arbetsplats, vilket gynnat oss i Sverige och gjort facken starka. Det är bara att se på andra länder där olika fack ska samsas men där resultatet är att alla blir svaga.

– Men så dök konflikten i hamnarna upp, där inget av facken kunde enas om att släppa sina arbetare eller gå upp i det andra facket. Dött läge. Samtidigt som regeringen vill ha en utredning som det finns risk för kommer fram till att proportionalitetsprincipen bör råda. Och det är bland det värsta vi kan tänka oss inom LO. Det skulle lösa konflikten i hamnarna, men det skulle också drabba svenska arbetarrörelsen i övrigt på ett ofördelaktigt sätt. För att slippa hamna där gick vi med på den lösning som nu föreslagits. Det var helt enkelt det minst dåliga och mest ansvarsfulla vi kunde göra. Men visst, som gammal byggnadsarbetare var det otroligt tufft att vara med och peta i strejkrätten.

Valet 2018 resulterade i en regering som lutar sig mot Centerpartiet och Liberalerna. Hur stora hot ser du mot arbetsrätten?

– Omfattande sådana. C har aldrig förstått svensk arbetsrätt och är djupt okunniga och väldigt ideologiskt styrda av en nyliberal ekonomisk tanke. Och det är aldrig bra när man är för mycket teoretiker och för lite praktiker.

– Lyssnar man på debatten har de också lyckats övertyga en massa människor om att LAS är föråldrad, ett bekymmer, omodern. Men de kanske borde lyfta blicken lite och se att Sverige har högsta sysselsättningen i hela OECD. Vilket är konstigt om LAS nu vore ett sådant hinder och sämsta regleringen i världen. Men företagen funkar och går med vinst. Hela debatten är snömos!

– Men visst, vi vill också förändra LAS. Vi vill ta bort hyvling, ta bort alla olika visstider och vi vill öka arbetsgivarnas ansvar för omställning.

Just omställning har LO hållit flera konferenser om under året.

– Ja, trygghets- och omställningskonferenser, dels för att bredda diskussionen, dels för att komma ut i landet och få perspektiv och få förbunden att prata med varandra på gräsrotsnivå. Det är lätt att sitta på sitt förbund och se de egna problemen, men ska man lösa alla problemen måste vi se hela bilden. Olika fack har ju olika bekymmer. Så det är bra att träffas och prata för att få förståelse.

De lönepolitiska målen har stämts av under året. Vad sade lägesrapporten?

– Vi har tidigare tagit beslut om 14 olika mål som ska vara uppnådda till kongressen 2028. Det handlar om löner, om att ta bort allmän visstid, hyvlingen, anställningsskydd, pensioner, att inhyrda ska erbjudas heltidsjobb och inte vara stand-in och annat.

– Som sagt är det här långsiktiga mål, så några har vi markerat gröna för att de är på väg, som låg arbetslöshet och hög sysselsättning. Och så har vi några som markerats som röda där vi inte påbörjat arbetet alls, som med hyvling och bemanning.

Foto: Fredrik Hjerling

Under året har ni också tagit fram rapporter om facklig anslutning och f-skattesystemet. Berätta!

– Man måste ju veta var man tappar, i vilka branscher man tappar mer än i andra. Det gäller att få perspektiv. Vi ser att visstidsanställda har lägre organisationsgrad än tillsvidareanställda. Det kanske är självklarheter men det är ändå bra att få det svart på vitt, tydligt. Men det handlar också om en annan sak. Vi är en medlemsstyrd organisation. Vi driver våra medlemmars frågor. Men då är det bara deras problem vi löser. De med visstid är inte med oss och vi vet inte hur deras problem ser ut. Vi måste få perspektiv på det som sker utanför oss.

– Rapporten om f-skattesystemet handlar också om dem som är utanför. Det är ett problem att många tror att bara för att du går på f-skatt så gäller inte kollektivavtal dig. Men f-skatt är ju bara ett sätt att betala skatt. Du kan fortfarande ha det och i arbetsrättslig mening betraktas som anställd. Och varför är detta viktigt? Självklart för att vi vill organisera all arbetskraft som finns. Arbetsgivare ska inte kunna lönedumpa bara för att de som utför jobbet är f-skattare. Vi måste ha med dem som medlemmar för att bevaka deras rättigheter.

Kan du sammanfatta valrörelsen?

– Vi måste inse hur långt SD har ätit sig in i arbetarrörelsen. Jag tror ju inte att arbetare som röstar på SD är rasister eller onda människor. Men de tror att SD har lösningen på deras problem trots att SD inte har en enda lösning på något som helst problem. De vill åt andra hållet, de är extrema högermänniskor.

– Där har vi misslyckats, och gjort det över en lång tid. Vi måste hitta ett bättre sätt att sälja in våra idéer, vara mera ute i landet. Vi kanske har blivit för centraliserade.

Det låter som att ni inte hittat svaret med stort S?

– Nej, det handlar om många svar. Det finns inte bara ett svar som löser problemet med SD. Om jag tittar på min egen ungdom, varför jag gick med i facket, så var det för att där gick det relativt lätt att få till förändring. Politiskt är det inte lika lätt i dag. Resultaten dröjer. Så vi måste få folk att känna att de kan vara med och påverka, få inflytande över sin tillvaro, få dem att tro att förändring är möjlig.

Lär känna Torbjörn Johansson

Vad var det som fick dig att engagera dig fackligt?

- Det var i början på 80-talet. Jag och en kompis var snickarlärlingar. På den tiden var byggnadsarbetare inte heltidsanställda, utan jobbade per bygge. Hur som helst, en dag blev vi inkallade till platschefen och fick höra att vi blivit uppsagda. Så på rasten senare var vi deppiga och vår lagboss frågade hur det var fatt. Vi berättade och han rev åt sig våra uppsägningspapper, drog med oss till platschefen, drämde pappren i bordet och röt ”om grabbarna får gå går vi alla”. Chefen tittade på oss och rev sen lapparna.
- Lagbossen blev en hjälte för mig då och jag tänkte att så där vill jag också bli.

Är det samma sak som driver dig i dag?

- Absolut. Man gör ju skillnad, man gör det man kan, precis allt man kan för att försvara sig och sina kamrater mot överheten.

Vad ger mest tillfredsställelse – att arbeta fackligt lokalt och påverka villkoren för arbetskamrater, eller att från central nivå jobba med de breda penseldragen?

- Det är klart att det är otäckare nu. Snedsteg kan få större konsekvenser. Så man är kanske försiktigare än förr i tiden. Det är också klart att känslan kanske var starkare förr när man kunde påverka vardagen för andra och dessutom själv ta del av frukterna. Det var mer som en tävling.

Hur vill du entusiasmera andra att engagera sig i fackligt arbete?

- Då tänker jag på historien om när jag var snickarlärling, på hur mycket man faktiskt kan påverka genom sammanhållning. Tillsammans är vi ju fruktansvärt starka. Om vi bestämmer oss för något och inte börjar svaja så blir det som vi vill. Framtiden ligger i våra egna händer om vi bara orkar ta det ansvaret. Tillsammans kan vi nästan inte förlora.

Sannah Bäcklin & Johan Ulvenlöv, valgeneraler 2018:

”Vi gjorde en enorm ansträngning i ett mycket svårt läge”

Budskap ska trummas in. Det anser Johan Ulvenlöv och Sannah Bäcklin, valgeneralerna som är alldeles övertygade om att LOs kraftansträngningar i förra höstens valspurt var det som till slut räddade Socialdemokraterna från ett katastrofalt valresultat.

Ett halvår har gått sedan valet 2018. Några allmänna reflektioner?

Johan: Att vi gjorde en enorm kraftansträngning i ett mycket svårt läge för arbetarrörelsen.

Sannah: Kan bara instämma. Utifrån våra förutsättningar tycker jag vi har gjort en bra valrörelse. En intressant fråga är var vi hade varit om vi inte hade genomfört valrörelsen så bra som vi gjorde.

Ni blev utsedda till valledare i juni 2017. Hur såg förberedelserna ut inför valrörelsen?

Johan: Vi beställde valundersökningar, provade budskap, reste runt till arbetsplatser i områden där vi visste att SD hade ett starkt stöd, för att där lyssna till vad våra medlemmar tycker och tänker, vilka problem de ser.

Vad hade ni för respektive roller?

Johan: Vi var bägge två valgeneraler men Sannah höll kanske i lite mer av den organisatoriska biten och jag höll i mer av kommunikationen. Men vi täckte rätt mycket upp för varandra.

Vad var strategin under själva valrörelsen?

Sannah: Att trumma in en och samma sak: Trygghet för vanligt folk, uppdelat i anställningstrygghet, lön och välfärd. Många medlemmar känner en otrygghet på grund av saker som hänt i samhället så då ville vi ta dem i hand och peka på de saker som ligger i vågskålen vid ett eventuellt regeringskifte.

Var det inte så att opinionen började svänga mer åt Socialdemokraternas håll när de började prata välfärd?

Johan: Nej, det är en schablonbild att det började gå uppåt för S med välfärdsfrågorna, som antyder att hade man bara börjat med det tidigare i stället för att prata tuffare frågor som migration så hade opinionen vänt tidigare. Men man måste förstå vilken påverkan flyktingkrisen hade på våra medlemmar och att det är en viktig pusselbit för samhällsutvecklingen. Sverige i dag ser inte ut som det gjorde före 2015 och arbetsmarknaden kommer att påverkas för lång tid framåt.

Vilka identifierade ni som huvudmotståndare?

Johan: För vår del har det hela tiden stått mellan två partier: Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna. Det är viktigt att förklara vad det blir för slags Sverige om man lägger sin röst på Sverigedemokraterna. Det är helt uppenbart att det brustit i samhällsgranskningen av Sverigedemokraterna, av deras övriga politiska frågor, under överskådlig tid bakåt. När man börjar sakgranska dem och deras budgetar ute i kommunerna ser man vad det innebär att lägga en röst på dem. De har ju ingen politik!

Ni genomförde samtal med över 660 000 människor. Hur lyckades ni med det?

Sannah: Vi hade gärna sett ännu fler samtal såklart, men man måste också sätta upp målsättningar man känner att man kan nå. Tanken från början var minst en halv miljon samtal. Hade vi haft det som slutmål finns alltid risken att det går bra och så blir man nöjd och tappar momentum när man väl fått upp ångan. Att

säga "minst en halv miljon" var en strategi för att vara på tårna. Sen tror jag det blev en väldigt morot när vi såg hur bra det gick, när det väl började pumpa på, när vi på bara en vecka kunde räkna hem 250 000 samtal.

Johan: Bulken av samtalen gjordes de sista veckorna före valet. Det var nog viktigt eftersom mätningar har visat att det var många som bestämde sig väldigt sent för vad de skulle rösta på.

80 000 delningar på Facebook, 17 miljoner videovisningar, 300 000 interaktioner på Facebook, 250 000 flygblad. Vad betyder siffrorna egentligen?

Johan: En jättebra räckvidd. Jag tror också att det skrevs 300 nyhetsartiklar och ledartexter om våra valfilmer, så de har verkligen gjort avtryck. Och framför allt – det är våra medlemmar som medverkat och kanaliserat sina röster i valrörelsen.

Sannah: Jag tycker siffrorna visar att vi är en stor organisation som engagerar. Det finns också en till siffra, kopplad till samtalsmålet, och

det är att vi utbildade ungefär 200 personer i samtalsretorik så att de skulle kunna genomföra samtalen så bra som möjligt. Det är en sak som finns där i det dolda men som hjälpte till i mobiliseringen på slutet.

Hur stor del av äran tycker ni att LO ska ta åt sig för att Socialdemokraterna fick ett bättre valresultat än förväntat?

Johan: Det är väldigt tydligt i våra mätningar att det skedde en enorm upphämtning de sista veckorna, vilket jag inte tror hade inträffat utan de här samtalen. Vi talar alltså om att Socialdemokraterna gick fram flera procentenheter. Visst, de 41 procent Socialdemokraterna fick bland våra medlemmar är historiskt dåligt, men då ska man veta att det varit mätningar, när flyktingkrisen var som störst till exempel, som visat under 30 procent. En fullständig katastrof!

Har ni någon självkritik, några lärdomar, någon efterklokhet?

Sannah: Såklart att vi dragit lärdomar. Det är nog det stora samtalsämnet inom vår organisation just nu, vad vi ska plocka med oss från valet. Men rent organisatoriskt är vi rätt nöjda. Annars tänker jag på kraftsamlingen, att när vi bestämmer oss för något så går det att ordna. Men vi kanske kunde varit ännu effektivare i hur vi genomförde samtalen, kanske genom en ännu större spridning i organisationen. Vi hade också gärna sett att den stora mobiliseringen hade skett lite tidigare, inte de tre sista veckorna.

Johan: En lärdom är att välja ett väldefinierat område som är tydligt och har en mening som vi bara repeterar till döddagar: Trygghet för vanligt folk.

Apropå sociala medier finns ju dessvärre en gigant där som ingen tycks ta sig förbi: Sverigedemokraterna. Varför är det så och hur ska man ta sig förbi dem?

Johan: Det är ju inte en tävling där flest "gilla" och "dela" vinner. Men visst, det säger något

om hur engagerade människor är. Jag tror att det i grunden handlar om engagemanget, att de människorna gör saker organiskt, ingen behöver tala om för dem att de ska dela eller gilla eller kommentera något. Vi måste ha den känslan i vår rörelse också. Det brinner till stundtals när våra frågor kommer upp, som till exempel Lagen om anställningsskydd (LAS). Men det försvinner sen om vi inte kämpar för hålla kvar frågan i luften.

Menar ni att den väljarbasen är mer känslostyrd?

Sannah: Nej, jag tror att alla väljare är mer eller mindre känslomänniskor. Däremot finns det mer stuns i engagemanget i de frågor som legat närmare Sverigedemokraterna eftersom de har upplevts som mer påtagliga samhällsproblem. Ta migrationen, som gjort folk oroliga för välfärden eftersom man ser en kostnad där. Då kanske man inte tänker på andra saker som också är viktiga att slå vakt om på en arbetsplats. Det har varit oerhört lätt för Sverigedemokraterna att slå mynt av den oron. Vi får inte heller glömma den gigantiska medierapporteringen som varit kring dessa frågor.

Har ni några personliga minnen från valrörelsen?

Johan: Jag säger ett besök på ett pappersbruk i Ställdalen. Det var långt från mediebruset i Stockholm och mitt i våra medlemmars vardag. De problem vi mötte där i lokalsamhället gjorde ett starkt intryck.

Sannah: Vår valupptakt som vi hade här på Folkets hus i Stockholm med över 800 förtroendevalda och medlemmar från hela landet och att vi alla gick därifrån helt euforiska. Det var en känsla som höll i sig hela valrörelsen.

Sannah Bäcklin

Familj: Bor i Upplands Väsby, gift, en son och två bonusbarn.

Fritidsintressen: Idrott för hela slanten. Jag har vuxit upp med det så jag kan inget annat.

Brinner för: Det jag bryr mig mest om är laganda. Det är väl därför jag har det här jobbet för det är precis vad det handlar om.

Fredagskväll: Då gör jag tvärtom mot alla andra. Det tråkigaste man kan göra är det alla andra gör. Hemma hos mig har vi en regel: aldrig tacos på fredagar. Jag tror att det personifierar mig på något sätt. Jag gillar inte uppsatta regler. När jag var yngre och jobbade på Ica fick jag se hur svenskar egentligen funkar – alla gör samma sak. På fredagarna fick vi till och med ha extrapersonal vid tacohyllan.

Johan Ulvenlöv

Familj: Bor i Sollentuna, gift, två fantastiska döttrar.

Fritidsintressen: Familjen går först såklart. Men sen har jag också skrivit en bok om Sverigedemokraternas nazistiska rötter och nu håller jag på med mer research om en av grundarna, så det tar ju en hel del tid. Sen är det alltid kul att fälla träd på landet och elda.

Brinner för: Det var ju här jag skulle nämna träden och eldandet, men då säger jag att jag brinner för en stolt arbetarrörelse.

Fredagskväll: Bara få sparka av sig dojorna, slänga av sig skjortan och ta det jävligt lugnt. Det är nog väldigt mycket jag.

Så styrs LO

Kongressen är LOs högsta beslutande organ.
LOs styrelse och ledning väljs av kongressen.

Foto: Lars Forsstedt

Från vänster: **Torbjörn Johansson**, LO. **Berit Müllerström**, LO. **Karl-Petter Thorwaldsson**, LO. **Therese Guovelin**, LO.

Foto: Byggnads

Johan Lindholm
Byggnads

Foto: Anna Ledin Wirén

Jonas Wallin
Elektrikerna

Foto: Anna Ledin Wirén

Magnus Pettersson
Fastighets

Foto: Anna Ledin Wirén

Per-Olof Sjö
GS-facket

Foto: David Bicho

Susanna Gideonsson
Handels

Foto: Jann Lipka

Malin Ackholt
Hotell- och restaurang

Foto: Marie Ullnert

Marie Nilsson
IFMetall

Foto: Lars Forsstedt

Tobias Baudin
Kommunal

Foto: Hannah Gustafsson

Eva Guovelin
Livs

Foto: Buster Blaesild

Jan Granvik
Musikerna

Foto: Peter Knutson

Mikael Johansson
Målarna

Foto: Ebba Olsson Wikdahl

Matts Jutterström
Pappers

Foto: Pernille Tofte

Valle Karlsson
Seko

Foto: Jan Lindkvist

Tommy Wreeth
Transport

Landsorganisationens styrelse 2018

Karl-Petter Thorwaldsson LO
Therese Guovelin LO
Berit Müllerström LO
Torbjörn Johansson LO

Ordinarie ledamöter

Johan Lindholm
Byggnadsarbetareförbundet

Jonas Wallin
Elektrikerförbundet

Magnus Pettersson
Fastighetsanställdas Förbund

Per-Olof Sjöo
GS Facket för skogs-, trä- och grafisk bransch

Susanna Gideonsson
Handelsanställdas förbund

Malin Ackholt
Hotell- och restaurangfacket

Marie Nilsson
IF Metall

Suppleanter

Lars Hildingsson
Patrik Östberg
Torbjörn Hagelin

Per-Håkan Waern
Ulf Carlsson
Urban Pettersson

Yvonne Nygårds
Jari Visshe
Ewa Edström

Madelene Engman
Bo-Arne Andersson
Camilla Lundh

Linda Palmetzhofer
Elisabeth Brandt Ygeman
Per Bardh

Pim Van Dorpel
Per Persson
Eva-Lotta Ramberg

Tomas With
Veli-Pekka Säikkälä
Anna Jensen Naatikka

Tobias Baudin
Kommunalarbetareförbundet

Eva Guovelin
Livsmedelsarbetareförbundet

Jan Granvik
Musikerförbundet

Mikael Johansson
Målareförbundet

Matts Jutterström
Pappersindustriarbetareförbundet

Valle Karlsson
Seko

Tommy Wreeth
Transportarbetareförbundet

Per Holmström
Lenita Granlund
Lisa Bengtsson

Jolan Wennberg
Solweig Larsson
Anders Hernborg

Thomas Bjelkerud
Tommy Kaså
Gunnel Persson

Peter Sjöstrand
Per-Arne Kjällström
Martin Svensson

Mikael Lilja
Henry Heiniö
Pontus Georgsson

Gabriella Lavecchia
Anneli Jonsson
Mats Ekeklint

Lars Mikaelsson
Anna Ryding
Peter Winstén

Revisorer

Ordinarie

Ulf Andersson, IF Metall
Britta Lepp, Handelsanställdas förbund
Jan-Olof Gustavsson, Målareförbundet

Suppleanter

Stefan Zetterlund, Seko
Jeanette Nordström, Kommunal
Mikael Larsson, Livsmedelsarbetareförbundet

Auktoriserad revisor

Sune Johnson, PwC

Arbetsfördelning för LO-ledningen och kanslichefen

LOs kongressvalda ledning

LOs kongressvalda ledning har under styrelsen det övergripande ansvaret för verksamheten och att LO-kongressens beslut fullföljs. Enligt LOs stadgar utgör de tillsammans LOs arbetsutskott. Ansvaret är fördelat enligt nedan.

Ordförande – Karl-Petter Thorwaldsson

Ordföranden utövar tillsammans med styrelse och arbetsutskott ledningen för LOs löpande verksamhet. Ordföranden leder förhandlingarna vid styrelsens och arbetsutskottets sammanträden, svarar för att alla ärenden föredras och ansvarar för verkställigheten av kongressens, representantskapets och styrelsens beslut. Ordföranden har det övergripande ansvaret för hela LO-kansliets arbete. Följande politikområden lyder direkt under ordföranden; Ekonomisk politik, näringspolitik och internationellt fackligt arbete.

Förste vice ordförande – Therese Guovelin

Förste vice ordföranden biträder ordföranden och är i första hand ordförandens ställföreträdare. Förste vice ordföranden svarar därutöver för följande politikområden; jämlikhet, arbetsmarknads- och utbildningspolitik, arbetslöshetsförsäkring, facklig-politisk samverkan, välfärd exklusive socialförsäkringar, europeiska och nordiska fackliga frågor, EU-kommittén samt opinionsbildning.

Andre vice ordförande – Berit Müllerström

Andre vice ordföranden biträder ordföranden och är i andra hand ordförandens ställföreträdare. Andre vice ordföranden svarar därutöver för följande politikområden; arbetsmiljö och reha-

bilitering, migration, integration, jämställdhet, klimat och miljö, facklig organisering, facklig utbildning, LOs regionala och lokala organisation, främlingsfientlighet och rasism, stadgar, socialfonden, mångfald och representation samt ungdomsfrågor.

Avtalssekreterare – Torbjörn Johansson

Avtalssekreteraren biträder ordföranden och är i tredje hand ordförandens ställföreträdare. Avtalssekreteraren ansvarar för och samordnar förhandlingsverksamheten. Avtalssekreteraren svarar därutöver för arbetsrätt och övrig reglering av anställningsvillkor, löne- och arbetstidspolitik, arbetslivsutveckling, diskrimineringsfrågor, avtals- och medlemsförsäkringar, pensionsfrågor, socialförsäkringar, organisations- och gränsdragningsfrågor samt ägarfrågor.

Kanslichef

LOs kanslichef ingår i LOs ledningsgrupp och ansvarar inför LOs ordförande för samordningen av kansliets interna arbete. Kanslichefen har det övergripande ansvaret för LO-kansliet, ägarfrågor och LOs engagemang i andra organisationer och ansvarar inför LOs styrelse för LOs ekonomi. Kanslichefen ansvarar även för verksamhetsplanering, resursfördelning och uppföljning samt för LOs krisberedskap. Beslut om avslag på begäran om att utfå handling från LO fattas av kanslichefen eller, vid förfall för denne, av arbetsutskottet.

LO-kansliets organisation 2018

– ledning och enheter

Enheten för kansliledning

LOs kanslichef ingår i LOs ledningsgrupp och ansvarar inför LOs ordförande för samordningen av kansliets interna arbete. Kanslichefen har det övergripande ansvaret för LO kansliet, ägarfrågor och LOs engagemang i andra organisationer samt ansvarar inför LOs styrelse för LOs ekonomi.

Kanslichefen ansvarar för verksamhetsplanering, resursfördelning och uppföljning samt för internkontroll och LOs risk- och krisberedskap.

Till stöd för arbetet med verksamhetsstyrningen, LOs arbetsutskott, styrelse, representantskap, ledningens administrativa stöd samt chefs- och ledningsstöd har kanslichefen en grupp knuten till sig med kanslisamordnare, verksamhetscontroller och ledningsassistenter.

Kanslichefen har även på delegation att utse representanter för LO på årsmöten och bolagsstämmor.

Beslut om avslag på begäran om att få ut handling från LO fattas av kanslichefen eller, vid förfall för denne, av arbetsutskottet.

Enheten för personal, ekonomi och service

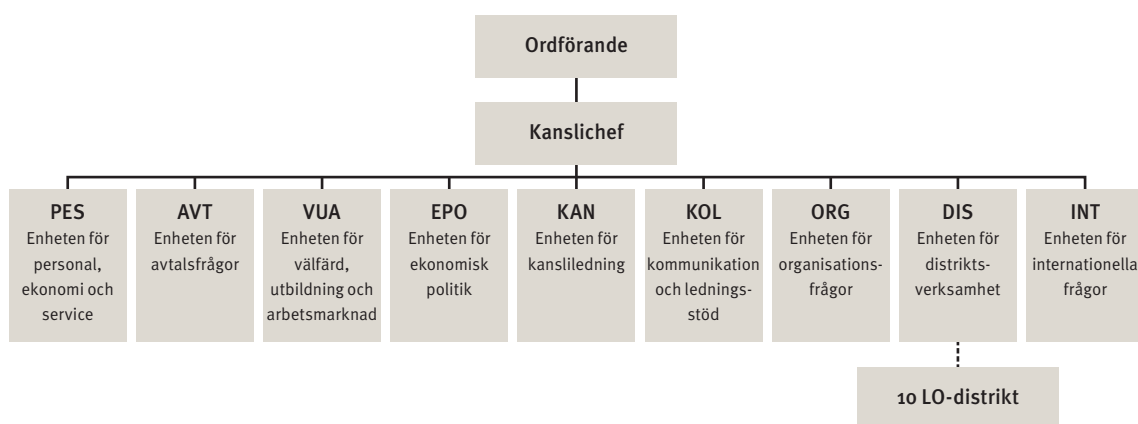
Enheten för personal, ekonomi och service har till uppgift att samordna kansliövergripande frågor såsom LO-kansliets ekonomi, personal, strategisk kompetensutveckling och arbetsgi-varfrågor samt IT och service.

Enheten leds av chefen för personal, ekonomi och service. Delegering av ansvar kan göras enligt särskild ordning.

Enheten är uppdelad i tre grupper: personalfunktionen, ekonomifunktionen samt IT- och servicefunktionen.

Enheten för kommunikation och ledningsstöd

Enheten ansvarar för den strategiska och politiska planeringen i LO-kansliet och samordningen av LOs opinionsbildande insatser. Enheten ansvarar för press- och mediearbete, kampanjer, facklig-politisk samverkan på nationell nivå, SAMAK, strategiskt påverkansarbete, omvärldsbevakning, medborgarkontakter samt hemsida, blogg och sociala medier. Enheten samordnar och förbereder ledningens akti-

viteter. Enheten har även ansvar för det strategiska arbetet med LOs varumärke.

Enheten för avtalsfrågor

Enheten samordnar förbunden i förhandlingsfrågor och ansvarar för förhandlingar om avtalspensioner, avtalsförsäkringar, bemanningsavtalet och samhällavtalet. Enheten handlägger gränsdragningsärenden och har ansvar för policyutveckling och bevakning inom områdena arbetsrätt, lönepolitik, kollektivavtal, allmän pension, medlemsförsäkringar och arbetstagarnas integritet på nationell och internationell nivå.

Enheten för ekonomisk politik

Enheten ansvarar för policyutveckling och bevakning inom samhällsekonomi.

EPO gör makroekonomiska prognoser och fördelningsanalys. Enheten bistår avtalsrådet med beräkningar av det samhällsekonomiska löneutrymmet. Enheten ansvarar också för policyutveckling och bevakning inom näringspolitik.

I uppdraget ingår att upprätthålla goda kunskaper om arbetsmarknads- och utbildningspolitik samt förmåga att analysera utvecklingen på svensk arbetsmarknad. En kompletterande uppgift är att upprätthålla kompetens inom informationsspridning, politisk påverkan och opinionsbildning.

Enheten för internationella frågor

Enheten är policyskapande inom områdena internationell facklig politik och utrikespolitiska frågor, demokrati och grundläggande mänskliga fri- och rättigheter, bistånds- och utvecklingspolitik, övergripande europapolitiska frågor, handels- och investeringsfrågor, samt företag och mänskliga rättigheter. Enheten ansvarar för LOs samarbeten med fackliga, mellanstatliga och andra internationella organisationer samt nationella organisationer som arbetar med internationella fackliga frågor. Enheten samordnar LOs EU-arbete internt, med förbunden och

i relation till TCO och Saco, samt ansvarar för facklig-politisk samverkan internationellt. Enheten ansvarar också för policyutveckling och bevakning inom miljö- och klimatområdet.

Enheten för organisationsfrågor

Enheten samordnar den tvärfackliga utbildningen, information om kollektivavtalade försäkringar, skolorganisation och ungdomsverksamhet. Verksamheter som sedan genomförs centralt, regionalt och lokalt. Enheten ansvarar också för o2o-verksamheten och organiseringsfrågor.

Enheten för distriktsverksamhet

Enheten koordinerar de tio LO-distrikten som samordnar och genomför den tvärfackliga utbildningen regionalt och lokalt. Distrikten organiserar den fackliga och politiska samverkan och driver regionala arbetsmarknadspolitiska frågor samt arbetar tillsammans med förbundens regionala och lokala organisationer aktivt med ung- och skolverksamhet.

Enheten för välfärd, utbildning och arbetsmarknad

Enheten ansvarar för policyutveckling och bevakning inom områdena offentligt finansierad välfärd, allmän sjukförsäkring, arbetslivsutveckling, arbetsmiljö, arbetsmarknadspolitik (inklusive arbetslöshetskassor och arbetslöshetsförsäkring), omställningsstödet, diskriminering, jämställdhet och facklig feminism, migrationspolitik, arbetslivskriminalitet och osund konkurrens samt utbildning. Enheten samordnar förbunden inom arbetsmiljöområdet, regionala skyddsombudsverksamheten och standardisering.

Årsredovisning för LO och LO-koncernen

Förvaltningsberättelse 2018

LOs organisation och uppdrag

Landsorganisationen i Sverige – LO – är en sammanslutning av fackliga arbetstagarorganisationer – förbund.

LO har till uppgift att leda och samordna LOs och förbundens arbete med att tillvarata arbetstagarnas intressen på arbetsmarknaden och inom näringslivet.

LOs medlemmar utgörs av 14 anslutna medlemsförbund. Förbunden består i sin tur av sammanlagt 1 423 027 medlemmar vid räkenskapsårets utgång (1 442 355) varav 54 procent män och 46 procent kvinnor.

För att kunna fullfölja sin uppgift ska LO närmast verka för:

att de anslutna förbunden organiserar och sammansluter arbetstagare i privat, statlig och kommunal tjänst,

att de anslutna förbundens verksamhet bedrivs efter enhetliga linjer och under solidarisk samverkan varvid gemensamma intressen ska beaktas och hänsyn tas till den enskildes rätt och samhällets berättigade krav,

att arbetstagarnas intressen i rättsliga och samhällspolitiska frågor tillvaratas,

att utveckla förbindelser med motsvarande organisationer i Sverige och i andra länder,

att genom medlemskap i internationella fackliga organisationer och i övrigt internationellt hävda fackliga intressen samt

att de anslutna förbundens lokala organisationer samverkar i organiserad tvärfacklig verksamhet i LO-distrikten.

Kongressen är LOs högsta beslutsfattande organ och kongressen styr verksamheten under kongressperioden. På kongressen 2004 antogs en vision. Visionen lyder som följer.

***”Medlemmar som är stolta, kunniga och medvetna.
En arbetsmarknad med rikstäckande kollektivavtal för social rättvisa, jämlikhet och jämställdhet.
En välfärd präglad av generositet och solidaritet.
Ett land präglat av tillväxt och ekonomisk stabilitet.
Ett land för alla i nära samarbete med andra länder och folk. Det är vår fackliga vision.”***

Utifrån Kongressens vision beslutade LOs styrelse i oktober 2016 om en verksamhetsplan för 2016–2020. Verksamhetsplanen tog sitt avstamp i att den svenska modellen står inför ett vägskäl. LO och förbunden är bärare av tidlösa idéer och värderingar så som allas lika värde, solidaritet, frihet och jämlikhet och vi använder vår styrka för att skapa en bättre värld för alla. Styrkan har vi haft genom hög organisationsgrad, hög kollektivavtalsäckning, facklig-politiskt arbete och opinionsbildning. Vi kan dock konstatera att på flera nivåer, både nationellt och internationellt, utmanas vår svenska modell. En av de viktigaste orsakerna handlar om att vi inte har full sysselsättning utan fortfarande är arbetslösheten hög i vissa grupper även om vi har en bra sysselsättningsutveckling. Det har bland annat lett till förändrade förutsättningar när det gäller arbetsvillkoren som arbetstider och anställningsformer. Det har över tid skapat en förskjutning i möjligheten till inflytande över arbetet från anställd till arbetsgivare.

Under 2018 har tre områden varit prioriterade:

1. Investera för jämlikhet; Vi ser att klyftorna i Sverige ökar och att det kräver nya och kraftfulla åtgärder för att förändra detta. För att analysera ojämlikhetens konsekvenser och presentera förslag som kan minska ojämlikheten tillsattes en jämlikhetsutredning. Den kommer att arbeta under hela kongressperioden och löpande lämna analyser samt förslag. Full sysselsättning och ökad jämlikhet; med fokus på att bredda frågan om full sysselsättning med ett jämlikhetsperspektiv.
2. Det Goda arbetet; Projektet tar sin utgångspunkt i arbetsplatsen och syftar till att förbättra arbetsvillkoren, arbetsmiljön och möjligheterna till makt och inflytande på arbetet för LO-förbundens medlemmar. Det innebär att projektet bland annat behöver innehålla policy- och reformförslag som bidrar till att makt omfördelas så att löntagarnas reella inflytande på arbetet ökar, att arbetsvillkoren och arbetsmiljön förbättras i LO-yrken, att fler löntagare kan, vill och vågar utöva inflytande på sin arbetsplats så att den fackliga organiseringen ökar samt att det skapas ett arbetsliv med trygga, utvecklande och hälsosamma arbetarjobb med löner som går att leva på.
3. Organisera eller dö; med fokus på att stärka vår roll som organisation och stödja förbundens arbete med att rekrytera nya medlemmar. I december 2018 antog LOs styrelse ett beslut om att särskilt arbeta med att stärka den lokala tvärfackliga verksamheten, förtydligade LOs ansvar för ungverksamheten och skolinformation samt de gemensamma studierna.

Utredningar

Jämlikhetsutredningen: På kongressen 2016 beslutades att tillsätta en jämlikhetsutredning för att analysera ojämlikheten i Sverige samt presentation av konkreta förslag för att öka jämlik-

heten. Utredningen kommer att arbeta under hela kongressperioden. Rapporter kommer att lämnas löpande och den första presenterades i slutet av 2017. Under 2018 publicerades tio underlagsrapporter och två program med policyförslag, de senare antagna av styrelsen.

LOs roll, uppdrag och interna organisation; LO kongressen 2016 beslutade att göra en översyn av LOs roll, uppdrag och interna organisation. Under 2017 har intervjuer med förbundsordförande genomförts av en extern konsult. Resultatet har presenterats för LOs styrelse som ett led i att utveckla styrelsens arbete. En översyn av LO-distriktets verksamhet har genomförts och LOs styrelse fastställde ett inriktningsbeslut för det fortsatta arbetet. Utredningen har formen av ett löpande utvecklingsarbete. Under 2018 har arbetet med att förtydliga distriktets roll startats och en projektplan har antagits av Tvärfackliga rådet.

Miljö- och klimatpolitiskt program presenterades under våren 2018.

Det Goda arbetet; Grunderna för arbetet har lagts men det huvudsakliga arbetet kommer att ske under 2019.

Väsentliga händelser i verksamheten 2018

Valrörelse 2018: Stor fokus har legat på valrörelsen där LO drev en egen valrörelse. Vi har arbetat med parollen "Trygghet för vanligt folk". Förutom en omfattande information och opinionskampanj har fokus legat på samtalen med LO-förbundens medlemmar. Detta genomfördes både via telefon samt på arbetsplatserna. Totalt genomförde LO-förbunden 658 405 samtal. Vi lyckades framför allt i slutet av valrörelsen att trycka tillbaka antalet LO förbundsmedlemmar som röstade på Sverigedemokraterna och lyfta Socialdemokraterna. Trots detta blev stödet för Socialdemokraterna historiskt lågt bland LO-medlemmar vilket kräver att arbetet med facklig-politisk samverkan utvecklas under hela mandatperioden. Efter valet har regeringsbild-

ningen dragit ut på tiden och inte förrän i januari 2019 kunde Socialdemokraternas partiordförande väljas till statsminister.

Etableringsjobb: För att öka möjligheterna för nyanlända till Sverige att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden presenterade LO ett förslag, utbildningsjobb, i mars 2017. I september 2017 begärde 13 förbund förhandling om etableringen med sina respektive motparter. Förhandlingarna resulterade i en principöverenskommelse som 11 förbund ställde sig bakom. Arbetet har under 2018 fortsatt med förhandlingar med framförallt staten. Det osäkra parlamentariska läget under hösten 2018 har lett till att arbetet har förlängts.

Under hösten 2017 begärde LO förhandling med Svenskt Näringsliv om trygghet och omställning på arbetsmarknaden. Förhandlingarna har startats under 2018.

I juli 2018 valde Svenskt Näringsliv att säga upp avtalet med LO om Informationsmedel. Uppsägningstiden är ett år men efter samtal har den förlängts till 31 december 2019. Förhandlingar kommer att ske under våren 2019.

Personal

Under året har sex tillsvidareanställda slutat och sju tillsvidareanställda rekryterats till LO.

Sex personer har beviljats hel tjänstledighet och dessa tjänster har ersatts.

Ytterligare tre personer har under året varit helt eller delvis föräldralediga, alla dessa tjänster har ersatts. Under året har två personer haft annan tidsbegränsad anställning.

LO eftersträvar en jämn könsfördelning inom alla yrkesgrupper.

Under hösten 2016 genomfördes en förändring av den interna organisationen. En av synpunkterna i arbetsmiljöenkäten 2015 var att många önskade mer stöd i arbetet och bättre närhet till sin chef. För att möta detta ändrades enhetsstrukturen så att policyenheterna fick färre antal medarbetare per enhet samt att en enhet skapades som samlade de kansliövergripande funktio-

nerna som personal, ekonomi och service. Under 2018 har fokus legat på att skapa stabilitet i organisationen samt ge förutsättningar för att arbeta med de av kongressen prioriterade områdena samt att vissa justeringar gjorts i organisationen.

Under 2018 har Förändringsprofilen genomförts med Avonova. Förutom sedvanlig provtagning har varje medarbetare erbjudits samtal med beteendevetare på Avonova. I samband med detta gav vi även Avonova i uppdrag att i dessa samtal lyfta frågor om kränkningar kopplade till #metoo. De aggregerade resultaten har redovisats per enhet samt till personalkommittén.

Under 2018 har vi även genomfört en utbildning/workshop på alla enheter där vi arbetat med de olika diskrimineringsgrunderna. På vår personaldag i september genomfördes en gemensam workshop där arbetet knöts ihop.

Väsentliga finansiella händelser under verksamhetsåret

LOs intäkter är i stor utsträckning baserade på förbundens medlemsantal och på LO representantskaps beslut om medlemsavgiftens storlek. Medlemsavgiftens storlek bestäms utifrån förändringen av förbundens medlemsintäkter. Kongressen 2016 beslutade dock att medlemsavgiften maximalt får uppgå till 17,84 kronor per medlem och månad i avgiftsklass 2. För räkenskapsåret minskade det totala antalet medlemmar i förbunden.

Framtida utveckling

I LOs omvärldsanalys har ett antal utmaningar och hot identifierats. Det mesta härrör sig till arbetsmarknaden där skillnaderna mellan olika grupper i arbetslivet och samhället ökar.

Kvinnor har fortsatt sämre löner och arbetsvillkor än män. Osäkerheten och otryggheten hos arbetstagarna skapar oro inför framtiden vilket bidrar till att stödet för antidemokratiska och främlingsfientliga rörelser ökar. Detta är frågor som står högt på agendan under kommande år.

LOs fastighetsinnehav

Fastighet	Ort/land	Typ	Kvadratmeter	Bokfört värde, tkr
Skolan 1	Stockholm	kontor	5 120	59 821
Skolan 2	Stockholm	kontor	4 007	25 589
Blåkulla 8	Stockholm	bostäder	359	1 497
Blåkulla 9	Stockholm	bostäder	337	1 221
Av de Tervueren 15	Bryssel/Belgien	kontor	560	6 028
Summa			10 383	94 156

Genom den överenskommelse som i januari 2019 slöts mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna sätts press på att förändra arbetsrätten. I överenskommelsen står att arbetsmarknadens parter ska få möjlighet att förhandla men att det parallellt ska genomföras en statlig utredning. Det är i grunden oroväckande att politiken lägger sig i parternas förhandling och det är en utveckling vi ser på flera områden och på flera nivåer. Ska den Svenska modellen bevaras, stärkas och utvecklas så måste politiken låta arbetsmarknadens parter hantera frågor som rör anställningstrygghet.

Medlemsfrågan är en viktig faktor som påverkar både LOs och förbundens ekonomi och därigenom möjligheterna att genomföra facklig verksamhet. Under år 2018 förlorade medlemsförbunden 15 575 av sina aktiva medlemmar.

Moderföretagets resultat och ställning

Medlemsavgifterna uppgick till 257,5 mkr (256,8 mkr). Medlemsförbunden betalar till LO en avgift baserad på varje förbunds medlemsantal vilket motsvarar cirka 203–223 kronor per medlem och år. Medlemsavgiften till LO följer förbundens medlemsintäkter, för närvarande med ett tak fastställt av kongressen 2016.

Resterande del av den fackliga verksamhetens

intäkter uppgick till 238,8 mkr (258,6 mkr). Övriga intäkter bestod i huvudsak av anslag från statliga myndigheter och andra organisationer bland annat AFA Försäkring. Kostnaden för verksamheten uppgick till 592,1 mkr (556,2 mkr). I detta ingår bidrag till närstående organisationer. Under räkenskapsåret har totalt 35,1 mkr (35,6 mkr) lämnats som anslag och medlemsavgifter till närstående bland annat Arbetsrörelsens arkiv, EFS, FFI.

LO strävar med den ekonomiska verksamheten att nå kostnadstäckning för den fackliga verksamheten. LOs resultat för den fackliga verksamheten uppgick till -95,8 mkr (-40,9 mkr). Årets resultat blev -17,3 mkr (41,9 mkr).

LO äger fyra fastigheter i Stockholm och en i Bryssel. Skolan 1 i Stockholm används för LOkansliets verksamhet. Övriga fastigheter är uthyrda.

För närvarande har LO inga räntebärande skulder. LO ska hålla en ekonomisk konfliktberedskap genom hög likviditet i finansförvaltningen alternativt med tillgångar med gott belåningsvärde vilket fastighetsinnehavet utgör.

Kongressen år 2008 beslutade att LOs angivna bundna egna kapital ska motsvara det belopp som fanns i räkenskaperna vid utgången av 1999 och värdesäkras genom att det, genomsnittligt över kongressperioden, ska finnas till-

Eget kapital

Tkr	Koncernen		LO		
	2018	2017	2018	2017	
Kapitalbehållning vid årets ingång	2 992 504	2 840 892	1 368 408		1 326 468
Omräkningsdifferenser	4 559	2 982			
Nyemission		83 000			
Utdelning minoriteten	-31 143	-24 500			
Förvärv från minoriteten		4 998			
Årets resultat	271 341	85 132	-17 313		41 940
Kapitalbehållning vid årets utgång	3 237 261	2 992 504	1 351 095		1 368 408
Förändring av totalt eget kapital i koncernen	Bundet eget kapital	Ändamålsbestämda medel	Övrigt fritt eget kapital	Minoritetsintresse	Totalt
Belopp vid årets ingång	1 193 081	7 675	1 524 336	267 412	2 992 504
Omräkningsdifferenser			4 559		4 559
Förskjutning minoritet			-749	749	0
Årets ianspråktagande		-1 782	1 782		0
Utdelning minoriteten				-31 143	-31 143
Årets resultat			242 113	29 228	271 341
Belopp vid årets utgång	1 193 081	5 893	1 772 041	266 246	3 237 261
Förändring av LOs egna kapital	Bundet eget kapital	Ändamålsbestämda medel	Balanserat fritt eget kapital	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	1 193 081	7 675	125 712	41 940	1 368 408
Disposition av fg års resultat			41 940	-41 940	0
Årets resultat		-1 782	1 782	-17 313	-17 313
Belopp vid årets utgång	1 193 081	5 893	169 434	-17 313	1 351 095

gångar vars marknadsvärde minst är lika stort som det bundna egna kapitalet ökat med konsumentprisindex från basår 2000.

Som framgår av tabellen uppgick LOs egna kapital vid räkenskapsårets utgång till 1 351 mkr (1 368 mkr). Kravet på det värdesäkrade egna kapitalet för 2018 uppgick till 1 516 miljoner kronor att jämföra med de genomsnittliga tillgångarna på 4 748 miljoner kronor. Detta innebär att kongressens krav på eget kapital är tillgodosett.

Nedan redovisas marknadsvärdet av LO-kon-

cernens tillgångar såsom justerat eget kapital. Det justerade egna kapitalet är beräknat som koncernens redovisade egna kapital justerat med skillnaden mellan det bokförda värdet och marknadsvärdet av byggnader och mark samt kortfristiga placeringar. Hänsyn har tagits till minoritetens andel och latent skatt. Eventuellt övervärde av andelar i intresseföretag har inte beaktats. Marknadsvärden för byggnader och mark följer av koncernens redovisningsprinciper som redovisas i not 12.

LOs utveckling av eget kapital 2018–2014 (moderföreningen)

Tkr	2018	2017	2016	2015	2014
Bundet eget kapital					
Bundna reserver	1 193 081	1 193 081	1 193 081	1 193 081	1 193 081
Fritt eget kapital					
Balanserad vinst	169 434	125 712	117 881	114 439	129 512
Reserverade medel	5 893	7 675	11 668	14 540	14 540
Årets resultat	-17 313	41 940	3 838	570	-15 072
Summa eget kapital	1 351 095	1 368 408	1 326 468	1 322 630	1 322 061

LO-koncernens justerade egna kapital 2018–2014

Tkr	2018	2017	2016	2015	2014
Eget kapital	2 971 015	2 725 092	2 625 194	2 518 917	2 433 826
Övervärde fastigheter	3 536 926	2 682 446	2 291 381	1 575 127	1 247 018
avgår minoritet	-1 373 321	-1 017 769	-854 319	-544 916	-413 821
Övervärde korta placeringar	112 507	512 735	382 477	310 111	357 904
Summa övervärde före skatt	2 276 112	2 177 412	1 819 539	1 340 322	1 191 101
Skatt 22 %	-500 745	-479 031	-400 299	-294 871	-262 042
Justerat eget kapital efter skatt	4 746 382	4 423 474	4 044 435	3 564 368	3 362 885

Hållbarhet

LO upprättar från och med 2017 en separat hållbarhetsrapport.

Koncernen

LO såg under 2014 över sin organisation och verksamhet i syfte att få en tydligare struktur och en bättre styrning. Uppdelning i facklig verksamhet och kommersiell verksamhet genomfördes genom att i princip samtliga affärsdrivna dotterbolag allokerades in under Bantor-

get Förvaltning AB (org nr 556057-7388). Den kommersiella verksamheten har delats upp i två ben. Finansiella tillgångar har samlats i Bantorget Finans AB (org nr 556152-4595) medan fastighetsbolag och rörelsedrivande dotterbolag har samlats under Bantorget Egendom AB (org nr 556956-0040).

Landsorganisationen är därmed moderföretag till följande dotterföretag: Bantorget Förvaltning AB (100 %), Utbildningsförlaget Brevskolan Ek förening org nr 702000-2601 (96 %)

LO-koncernens resultat 2018–2014

Tkr	2018	2017	2016	2015	2014
Facklig verksamhet	-95 788	-40 872	-56 110	-26 049	-48 301
Fastighetsförvaltning	101 543	97 779	61 982	77 118	54 500
Hotell och konferensverksamhet	16 069	7 687	6 179	223	224
Juridisk verksamhet	-626	9 911	-2 310	-874	-227
Övrigt tryckeri, ekonomiservice m.m.	-96	466	-5 187	-7 249	1 809
Övrig verksamhet	-11 019	2 558	8 630	98	3 422
Finansnetto	366 994	36 676	108 707	100 316	110 513
Upplösning av omstruktureringsreserv	0	0	0	0	2 936
Resultat efter finansiella poster	377 077	114 205	121 891	143 583	124 876
Skatter	-105 736	-29 073	-19 811	-36 924	-34 640
Årets resultat	271 341	85 132	102 080	106 659	90 236

samt LO-TCO Rättsskydd AB org nr 556150-9257 (90 %).

Bantorget Förvaltning AB är i sin tur moderföretag till Bantorget Finans AB (100 %), Bantorget Egendom AB (100 %), Bantorget Redovisning AB org nr 556638-0464 (100 %), Bantorget Grafiska AB org nr 556987-6740 (100 %), Politism AB org nr 556964-1094 (100 %), Responsible Investors Alliance Sweden AB org nr 559106-4778 (100 %) och RICERT AB org nr 559106-4729 (100 %).

Resultat och ställning

Koncernen har under året omsatt 947,5 mkr (948,3 mkr) och redovisar ett resultat före skatt med 377,1 mkr (114,2 mkr). Resultatet från finansiella investeringar uppgick till 367,0 mkr (36,7 mkr). Årets resultat uppgår till 271,3 mkr (85,1 mkr).

Fastighetsförvaltning

Bantorget Egendom AB är moderföretag för

fastighetsbolagen och har till uppgift att äga och förvalta fastigheter genom hel- och delägda dotterföretag samt intresseföretag. Fastighetsportföljen består av kommersiella fastigheter, bostäder och hotell. Markutveckling bedrivs i tre markområden i Stockholms omnejd med syfte att exploatera dessa till planlagd kvarter-smark. Koncernens omsättning uppgick till 365,8 mkr (336,5 mkr) och årets resultat hänförligt till moderbolagets ägare blev 63,9 mkr (46,1 mkr). Koncernens hyresintäkter uppgick till 169,1 mkr (162,7 mkr).

Finansförvaltning

Bantorget Finans AB bedriver förvaltning av värdepapper. Bolagets omsättning uppgick till 0 mkr (0 mkr) och årets resultat blev 200,5 mkr (13,0 mkr).

Bolagets finansiella tillgångar utgörs i huvudsak av andelar i värdepappersfonder. Bolaget har i sitt placeringsreglemente definierat och tydliggjort de risker bolaget avser att ta i sin

finansförvaltning och balanserat dessa genom god diversifiering. Ett led i diversifieringen är att bolaget har både ränte- och aktieportföljer.

Bolaget utsätts i sin finansförvaltning för finansiella risker vilket inkluderar förändringar i priser på såväl aktie- som räntemarknad. I ränteförvaltningen exponeras även bolaget för motpartsrisk (kreditrisk). I samband med att en betydande del av aktieexponeringen är mot utlandet inkluderas även valutarisk.

Bolaget beaktar alltid den etiska aspekten i sin placeringsverksamhet. Bolaget utesluter investeringar hos förvaltare eller i fonder som förknippas med oacceptabla arbetsförhållanden, kriminell verksamhet, pornografi, miljöförstöring eller bristande produktsäkerhet. Bolagets ägande ska baseras på de universella värderingar som uttrycks i FNs allmänna förklaringar om de mänskliga rättigheterna samt FNs konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (1966) samt FNs konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (1966). Den Internationella Arbetstagarorganisationen ILOs konventioner är vägledande för all placeringsverksamhet. Som ett led i att säkerställa hållbara investeringar har bolaget under året blivit licensierat i enlighet med den nya ESG-branschstandarden ESG4Real.

Direktavkastningen på aktier och räntor har under året uppgått till 21 mkr eller 1,4 procent, (1,4 %).

Marknadsvärdet uppgick den 31 december 2018 till 1 497 mkr att jämföras med 1 960 mkr vid årets ingång.

Dotterföretagen

LO-TCO Rättsskydd AB ägs till största delen av LO och resterande del ägs av TCO. Bolaget tillhandahåller juridisk service i huvudsak inom området arbetsrätt till LO och TCO med anslutna förbund. Därigenom bereds närmare 3 miljoner medlemmar möjlighet till rättshjälp. Bolagets nettoomsättning uppgick till 58,3 mkr (59,4 mkr). Årets resultat uppgick till -1,7 mkr

(9,1 mkr). Av bolagets nettoomsättning avser 1,1 procent (2,3 %) LO.

Bantorget Förvaltning AB är moderbolag i den affärsdrivande koncernen och svarar därmed för att LOs insyn och påverkan i koncernen säkerställs via styrelsernas uppdrag och återrapportering. Bolagets nettoomsättning uppgick till 6,6 mkr (8,2 mkr). Årets resultat uppgick till 65,6 mkr (70,3 mkr).

Responsible Investors Alliance Sweden AB, som ägs av *Bantorget Förvaltning AB*, har inlett sin verksamhet under 2018. Den nya ESG-branschstandarderna har presenterats för kapitalägare och kapitalförvaltare liksom den oberoende certifieringen ESG4Real. Standarderna har utvecklats under flera år i ett samarbete mellan LO genom *Bantorget Förvaltning AB* och den Holländska Landsorganisationen FNV.

LO-koncernens resultaträkning (tkr)

		2018-01-01– 2018-12-31	2017-01-01– 2017-12-31
Verksamhetens intäkter	2		
Förbundsavgifter		257 496	256 834
Övriga intäkter	6	684 030	689 192
Förändring av lager av pågående arbeten för annans räkning		5 931	2 290
		947 457	948 316
Verksamhetens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-34 668	-30 514
Handelsvaror		-3 695	-3 603
Externa kostnader	5, 6	-568 448	-530 696
Personalkostnader	3, 4	-289 982	-264 516
Av- och nedskrivningar	11, 12, 13	-56 109	-53 397
Andel i intresseföretags resultat efter skatt		15 528	11 939
		-937 374	-870 787
Verksamhetens resultat	2	10 083	77 529
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	7	40 759	28 002
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	8	349 514	27 618
Räntekostnader och liknande resultatposter		-23 279	-18 944
		366 994	36 676
Resultat efter finansiella poster		377 077	114 205
Skatt	10	-105 736	-29 073
Årets resultat		271 341	85 132
Hänförligt till:			
Moderföretagets ägare		242 113	51 459
Minoritetsintresse		29 228	33 673

LO-koncernens balansräkning (tkr)

		2018-12-31	2017-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
	11		
Balanserade utgifter för forsknings- och utvecklingsarbeten och liknande arbeten		611	34
Goodwill		1 147	..
		1 758	34
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	12	1 397 029	1 402 769
Inventarier	13	89 769	85 341
Pågående nyanläggningar	14	17 286	5 211
		1 504 084	1 493 321
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i intresseföretag	17	692 541	230 132
Fordringar hos intresseföretag		25 477	25 477
Andra långfristiga värdepappersinnehav	18	204 682	207 048
Uppskjutna skattefordringar	26	5 263	5 107
Andra långfristiga fordringar	19	36 299	190 046
		964 262	657 810
Summa anläggningstillgångar		2 470 104	2 151 165
Omsättningstillgångar			
Varulager m.m.			
Råvaror och förnödenheter		1 899	1 638
Färdiga varor och handelsvaror		595	450
		2 494	2 088
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		25 076	31 360
Fordringar hos intresseföretag		0	1
Skattefordran		39 763	42 812
Övriga fordringar		24 297	9 291
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	20	57 660	59 408
		146 796	142 872
Kortfristiga placeringar	21	1 395 794	1 461 210
Kassa och bank		252 819	207 789
Summa omsättningstillgångar		1 797 903	1 813 959
Summa tillgångar		4 268 007	3 965 124

LO-koncernens balansräkning (tkr)

		2018-12-31	2017-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Bundna reserver		1 193 081	1 193 081
<i>Fritt eget kapital</i>			
Ändamålsbestämda medel	22	5 893	7 675
Balanserad vinst		1 772 041	1 524 336
Summa eget kapital hänförligt till moderföretagets koncern		2 971 015	2 725 092
<i>Minoritetsintressen</i>		266 246	267 412
Summa eget kapital		3 237 261	2 992 504
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	24	60 450	63 550
Avsättningar för uppskjuten skatt	26	60 612	40 122
Övriga avsättningar	25	28 124	27 744
Summa avsättningar		149 186	131 416
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	27		
	28	567 575	575 891
Övriga långfristiga skulder		20 682	20 682
Summa långfristiga skulder		588 257	596 573
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	28	19 850	23 487
Förskott från kunder		555	542
Leverantörsskulder		82 476	90 751
Skatteskuld		56 056	10 198
Övriga skulder		38 799	32 307
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	30	95 567	87 346
Summa kortfristiga skulder		293 303	244 631
Summa eget kapital och skulder		4 268 007	3 965 124

LO-koncernen kassaflödesanalys (tkr)

	2018-01-01– 2018-12-31	2017-01-01– 2017-12-31
Den löpande verksamheten		
Inbetalningar	938 769	944 557
Utbetalningar	-892 277	-811 140
Kassaflöde från den löpande verksamheten före betalda räntor och inkomstskatter	46 492	133 417
Erhållen ränta	15 835	13 935
Erhållna utdelningar	35 952	38 193
Erlagd ränta	-19 156	-18 944
Betald skatt	-35 982	-29 986
Kassaflöde från den löpande verksamheten	43 141	136 615
Investeringsverksamheten		
Investeringar i imateriella anläggningstillgångar	-2 000	-14
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-69 474	-38 316
Sålda materiella anläggningstillgångar	814	-307
Investeringar i dotterföretag	0	-78 345
Sålda andelar i intresseföretag	16 310	6 957
Investeringar i intresseföretag	-464 267	-109 884
Placeringar i övriga finansiella anläggningstillgångar	-5 427	-37 906
Avyttring/amorteringar av övriga finansiella anläggningstillgångar	172 025	20 287
Ökning/minskning av kortfristiga finansiella placeringar	388 932	-34 634
Kassaflöde från investeringsverksamheten	36 913	-272 162
Finansieringsverksamheten		
Nyemission	0	83 000
Uptagna lån	0	1 700
Ökning/minskning av kortfristiga finansiella skulder	-3 881	-871
Tillskott från minoritet	0	5 000
Utdelning/tillskott till/från minoritet	-31 143	-24 500
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-35 024	64 329
Årets kassaflöde	45 030	-71 218
Likvida medel vid årets början	207 789	279 007
Likvida medel vid årets slut	252 819	207 789

LO moderföretagets resultaträkning (tkr)

		2018-01-01– 2018-12-31	2017-01-01– 2017-12-31
Fackliga verksamhetens intäkter och kostnader			
Förbundsavgifter		257 496	256 834
Bidrag		222 372	224 665
Övriga intäkter		16 408	33 861
Summa fackliga verksamhetens intäkter	33	496 276	515 360
Fackliga verksamhetens kostnader			
Avgifter och anslag till andra organisationer		-35 148	-35 574
Externa kostnader	5,6	-402 911	-381 002
Personalkostnader	3,4	-147 181	-133 798
Avskrivningar enligt plan		-6 824	-5 858
Summa fackliga verksamhetens kostnader	33	-592 064	-556 232
Fackliga verksamhetens resultat		-95 788	-40 872
Resultat från fastighetsförvaltningen			
Hysesintäkter		14 895	14 260
Externa kostnader	5,6	-6 440	-5 273
Personalkostnader	3,4	0	0
Avskrivningar enl plan		-2 534	-2 578
Resultat från fastighetsförvaltning		5 921	6 409
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från andelar i koncernföretag		60 000	60 000
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	7	-3 928	135
Ränteintäkter från koncernföretag		0	2
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	8	6	0
Nedskrivning av aktier i intresseföretag		0	-967
Räntekostnader och liknande resultatposter		-192	-24
Resultat från finansiella investeringar		55 886	59 146
Resultat efter finansiella poster		-33 981	24 683
Bokslutsdispositioner	9	25 800	27 000
Skatt	10	-9 132	-9 743
Årets resultat		-17 313	41 940

LO moderföretagets balansräkning (tkr)

		2018-12-31	2017-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	12	94 156	98 259
Inventarier	13	17 022	20 477
Pågående nyanläggningar	14	672	0
		111 850	118 736
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	15	1 267 836	1 267 836
Fordringar hos koncernföretag	16	0	0
Andelar i intresseföretag	17	2 115	5 365
Andra långfristiga värdepappersinnehav	18	88 214	88 214
Andra långfristiga fordringar	19	300	300
		1 358 465	1 361 715
Summa anläggningstillgångar		1 470 315	1 480 451
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		7 307	10 582
Fordringar hos koncernföretag		170	33 000
Skattefordran		36 979	37 007
Övriga fordringar		43	68
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	20	12 660	21 676
		57 159	102 333
Kassa och bank		38 142	56 988
Summa omsättningstillgångar		95 301	159 321
Summa tillgångar		1 565 616	1 639 772

LO moderföretagets balansräkning (tkr)

		2018-12-31	2017-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital			
Bundet eget kapital enligt kongressbeslut		1 193 081	1 193 081
Ändamålsbestämda medel	22	5 893	7 675
Balanserat kapital		169 434	125 712
Årets resultat		-17 313	41 940
Summa eget kapital		1 351 095	1 368 408
Obeskattade reserver	23	20 000	45 800
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	24	56 098	59 757
Avsättning för uppskjuten skatt	26	184	170
Summa avsättningar		56 282	59 927
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		59 496	71 185
Skulder till koncernföretag		16 634	39 019
Övriga skulder		4 941	3 690
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	30	57 168	51 743
Summa kortfristiga skulder		138 239	165 637
Summa eget kapital och skulder		1 565 616	1 639 772

LO moderföretagets kassaflödesanalys (tkr)

	2018-01-01– 2018-12-31	2017-01-01– 2017-12-31
Den löpande verksamheten		
Inbetalningar	547 301	495 423
Utbetalningar	-613 716	-578 007
Kassaflöde från den löpande verksamheten före betalda räntor och inkomstskatter	-66 415	-82 584
Erhållen ränta	6	2
Erhållna utdelningar	60 000	60 135
Erlagd ränta	-192	-24
Betald skatt	-9 090	-7 237
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-15 691	-29 708
Investeringsverksamheten		
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0	0
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-2 477	-8 151
Investeringar i dotterbolag	0	0
Försäljning dotterföretag	0	0
Förvärv intresseandel	0	0
Försäljning intresseföretag	0	0
Placeringar i övriga finansiella anläggningstillgångar	-967	-967
Avyttring/amorteringar av övriga finansiella anläggningstillgångar	289	3 200
Ökning/minskning av kortfristiga finansiella placeringar	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-3 155	-5 918
Årets kassaflöde	-18 846	-35 626
Likvida medel vid årets början	56 988	92 614
Likvida medel vid årets slut	38 142	56 988

Noter (tilläggsupplysningar)

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Års- och koncernredovisningarna upprättas med tillämpning av årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Principerna är oförändrade jämfört med föregående år.

Koncernredovisning

Landsorganisationen i Sverige (LO) upprättar koncernredovisning. Företag där LO innehar majoriteten av rösterna på bolagsstämman och företag där LO genom avtal har ett bestämmande inflytande klassificeras som dotterföretag och konsolideras i koncernredovisningen. Uppgifter om koncernföretag finns i noten om finansiella anläggningstillgångar. Dotterföretagen inkluderas i koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet överförs till koncernen. De exkluderas ur koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet upphör. Koncernens bokslut är upprättat enligt förvärvsmetoden. Förvärvstidpunkten är den tidpunkt då det bestämmande inflytandet erhålls. Identifierbara tillgångar och skulder värderas inledningsvis till verkliga värden vid förvärvstidpunkten. Minoritetens andel av de förvärvade nettotillgångarna värderas till verkligt värde. Mellanhavanden mellan koncernföretag elimineras i sin helhet. Dotterföretag i andra länder upprättar sin årsredovisning i utländsk valuta. Vid konsolideringen omräknas posterna i dessa företags balans- och resultaträkningar till balansdagskurs respektive avistakurs. De valutakursdifferenser som uppkommer redovisas i ackumulerade valutakursdifferenser i koncernens eget kapital.

Intresseföretag

Som intresseföretag betraktas de företag som inte är dotterföretag men där moderföretaget direkt eller indirekt innehar minst 20 % av rösterna för samtliga andelar. Andelar i intresse-

företag redovisas i koncernredovisningen till kapitalandelsmetoden och i moderföretag och enskilt dotterföretag till anskaffningsvärdemetoden.

Utländska valutor

Beträffande värdering av transaktioner och balansposter när valutasäkring tillämpas, se avsnittet om finansiella instrument, underrubriken dokumenterade säkringar av finansiella skulder i utländsk valuta.

Intäkter

Moderföretagets och koncernens intäkter redovisas till det verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas.

Medlemsintäkter

Medlemsavgifter redovisas enligt bokföringsmässiga grunder och beräknas enligt stadgar, kongressbeslut och beslut i representantskap. Till grund ligger förbundens medlemsintäkter och medlemsantal.

Bidrag och anslag

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget har uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls. Bidrag som erhållits för att täcka vissa kostnader (t.ex. för administration) redovisas samma räkenskapsår som den kostnad bidraget är avsett att täcka. Bidrag som hänför sig till en anläggningstillgång minskar anskaffningsvärdet. Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som organisationen fått eller kommer att få.

Juridiska tjänster

För tjänsteuppdrag avseende juridiska tjänster till fast pris redovisas de inkomster och utgifter som är hänförliga till ett utfört tjänsteuppdrag som intäkt respektive kostnad i förhållande till uppdragets färdigställandegrad på balansdagen (successiv vinstavräkning). Ett uppdrags färdig-

ställandegrad bestäms genom att nedlagda utgifter på balansdagen jämförs med beräknade totala utgifter. I de fall utfallet av ett uppdrag inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, redovisas intäkter endast i den utsträckning som motsvaras av de uppkomna uppdragsutgifter som sannolikt kommer att ersättas av bestäl-laren. En befarad förlust på ett uppdrag redovi-sas omgående som kostnad. För tjänsteuppdrag på löpande räkning redovisas inkomsten som är hänförlig till ett utfört tjänsteuppdrag som intäkt i takt med att arbete utförs och material levereras eller förbrukas.

Hysesintäkter

Hysesintäkter periodiseras i enlighet med hy-resavtal och intäktsredovisas i den period ut-hyrning sker. Intäkterna redovisas netto ex-klusivt mervärdesskatt. I tillämpliga fall ingår tjänster som bolaget tillhandahåller såsom el och värme. Förskottsbetalda hyror redovisas som förutbetalda hyresintäkter.

Konferens och rekreation

Koncernen äger och förvaltar två hotell- och konferensanläggningar varav en är belägen i Italien. Försäljning av hotelltjänster och kon-ferens intäktsredovisas i sin helhet när tjäns-ten utförts.

Finansiella intäkter

Koncernen har finansiella intäkter i form av utdelningar på kortfristiga placeringar, ränte-intäkter, realisationsvinster på köp och försälj-ningar av kortfristiga placeringar, resultat från andelar i handelsbolag och i förekommande fall försäljningar av andra finansiella anläggnings-tillgångar.

De finansiella intäkterna redovisas när rätten till dessa är säkerställd.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda i koncernen utgörs av lön, sociala avgifter, betald semester, betald

sjukfrånvaro, sjukvård. Ersättningar redovisas som en kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning.

Pensionsförpliktelser

Koncernen har två pensionssystem, ett för-månsbestämt och ett premiebestämt. Båda pen-sionssystemen regleras i respektive gällande kollektivavtal. Koncernen är skyldig att löpande avsätta medel för det förmånsbaserade systemet till pensionsstiftelse.

Åtaganden som inte är avsatta i pensionsstif-telse redovisas som en avsättning i balansräk-ningen.

Inkomstskatt

Koncernen är inte skattskyldig för den fack-liga verksamheten, däremot för den närings-verksamhet som bedrivs genom sin fastighets-, hotell-, konferensverksamhet och kapitalför-valtning.

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesat-ser och skatteregler som gäller på balansdagen.

Uppskjutna skatter värderas utifrån de skat-tesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen. Uppskjuten skatteskuld avseende temporära skillnader som hänför sig till investeringar i dotterföretag redovisas inte i koncern-redovisningen då moderföretaget i samtliga fall kan styra tidpunkten för återföring av de tem-porära skillnaderna och det inte bedöms san-nolikt att en återföring sker inom överskådlig framtid.

Uppskjuten skattefordran avseende under-skottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är san-nolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt

kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utranteras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

I samband med fastighetsförvärv bedöms om fastigheten väntas ge upphov till framtida kostnader för rivning och återställande av platsen. I sådana fall görs en avsättning och anskaffningsvärdet ökas med samma belopp.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en anläggningstillgång redovisas som Övrig rörelseintäkt respektive Övrig rörelsekostnad.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Avskrivningarna ingår i resultaträkningens poster Avskrivningar enligt plan/Av- och nedskrivningar. Koncernens mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	Koncernen	Moderföretaget
Stommar	100–150 år	100 år
Fasader	20–50 år	50 år
Rör, tak, hissar	20–50 år	40 år
El, ventilation, fönster	10–50 år	30 år
Kök, bad, tvätt i bostadshus	20 år	..
Inre ytskikt i bostadshus	15 år	..
Inventarier	3–10 år	3–10 år
Byggnadsinventarier	5–40 år	..

När det finns en indikation på att en tillgångs värde minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. Har tillgången ett återvinningsvärde som är lägre än det redovisade värdet, skrivs den ner till återvinningsvärdet. Vid bedömning av nedskrivningsbehov grupperas tillgångarna

på de lägsta nivåer där det finns separata identifierbara kassaflöden (kassagenererande enheter). För tillgångar, andra än goodwill, som tidigare skrivits ned görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras. I resultaträkningen redovisas nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar i den funktion där tillgången nyttjas.

Finansiella instrument

Finansiella instrument redovisas i enlighet med reglerna i K3 kapitel 11, vilket innebär att finansiella instrument värderas utifrån anskaffningsvärde.

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när koncernen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och koncernen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelseerna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Kortfristiga placeringar

Värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehas kortsiktigt redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde och i efterföljande värderingar i enlighet med lägsta värdets princip till

det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde. I posten kortfristiga placeringar ingår andelar i värdepappersfonder.

Räntebärande värdepapper, certifikat och bankdepositioner förvärvade i syfte att innehas till inlösnings tidpunkten värderas vid förvärvet till anskaffningsvärde. Skillnaden mellan anskaffningsvärde och inlösen värde periodiseras så att räntan under innehavstiden är konstant. Övriga obligationer värderas till anskaffningsvärde. Alla transaktioner med värdepapper redovisas på affärsdagen.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Posten består huvudsakligen av aktier och andelar samt innehav av räntebärande tillgångar. Innehaven innehas på lång sikt. Tillgångar ingående i posten redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde. I efterföljande redovisning värderas aktierna till anskaffningsvärde med bedömning av om nedskrivningsbehov föreligger. De räntebärande tillgångarna redovisas i efterföljande redovisning till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden, minskat med eventuell reservering för värdeminskning.

Värdepappersportföljer

Koncernen har en värdepappersportfölj, bestående av andelar i värdepappersfonder med allokering mot aktier och räntor samt en mindre del hedgefond. Värdepappersfonderna ingår i posten kortfristiga placeringar i balansräkningen. För de instrument som ingår i någon av dessa tillämpas värderingsprincipen på portföljen som helhet. Det innebär att vid prövning av lägsta värdets princip samt prövning av nedskrivningsbehov avräknas orealiserade förluster mot orealiserade vinster inom respektive värdepappersfond.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för

transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Derivatinstrument som ingår i säkringsredovisning

Koncernen utnyttjar så kallade ränteswapar för att hantera ränterisken som uppstår vid upptagande av lån till rörlig ränta. För dessa transaktioner tillämpas normalt säkringsredovisning. När transaktionen ingås, dokumenteras förhållandet mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten, liksom även koncernens mål för riskhanteringen och riskhanteringsstrategin avseende säkringen. Koncernen dokumenterar också företagens bedömning, både när säkringen ingås och fortlöpande, av huruvida ränteswaparna som används i säkringstransaktioner i hög utsträckning är effektiva när det gäller att motverka förändringar i kassaflöden som är hänförliga till de säkrade posterna.

Säkringsredovisningens upphörande

Säkringsredovisningen avbryts om säkringsinstrumentet förfaller, säljs, avvecklas eller löses in, eller säkringsrelationen inte längre uppfyller villkoren för säkringsredovisning. Eventuellt resultat från en säkringstransaktion som avbryts i förtid redovisas omedelbart i resultaträkningen.

Nedskrivningsprövning av finansiella anläggningstillgångar

Vid varje balansdag bedömer koncernen om det finns någon indikation på nedskrivningsbehov i någon av de finansiella anläggningstillgångarna. Nedskrivning sker om värdenedgången bedöms vara bestående. Nedskrivning redovisas i resultaträkningsposten Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar. Nedskrivningsbehovet prövas individuellt för finansiella anläggningstillgångar som

är väsentliga. Exempel på indikationer på nedskrivningsbehov är negativa ekonomiska omständigheter eller ogynnsamma förändringar i företag som koncernen har investerat i.

Nedskrivning för tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde beräknas som skillnaden mellan tillgångens redovisade värde och nuvärdet av företagsledningens bästa uppskattning av de framtida kassaflödena diskonterade med tillgångens ursprungliga effektivränta. Om nedskrivning sker fastställs nedskrivningsbeloppet som skillnaden mellan det redovisade värdet och det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nuvärdet av framtida kassaflöden (som baseras på företagsledningens bästa uppskattning).

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Inku-ransrisker har därvid beaktats.

Anskaffningsvärdet fastställs med användning av först in, först ut-metoden (FIFU). För råvaror ingår alla utgifter som är direkt hänförliga till anskaffningen av varorna i anskaffningsvärdet. I egentillverkad produktion består anskaffningsvärdet av externa tillverkningskostnader med skäligt tillägg för interna tillverkningskostnader.

Avsättning

Företaget gör en avsättning när det finns en legal eller informell förpliktelse och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Koncernen gör avsättningar för pensioner som inte är avsatta i pensionsstiftelse och redovisas därmed som en avsättning i balansräkningen. Avsättningar för omstrukturering görs när det föreligger en fastställd och utförlig omstruktureringsplan och berörda personer har informerats.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt direkt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar en-

dast transaktioner som medför in- eller utbetalningar. Som likvida medel klassificeras, förutom kassa- och banktillgodohavanden, kortfristiga placeringar som handlas på en öppen marknad till kända belopp.

Moderföretagets redovisnings- och värderingsprinciper

Samma redovisnings- och värderingsprinciper tillämpas i moderföretaget som i koncernen, förutom i de fall som anges nedan.

Förändringar av obeskattade reserver redovisas som bokslutsdispositioner i resultaträkningen. Obeskattade reserver redovisas med bruttobelopp i balansräkningen, inklusive den uppskjutna skatteskuld som är hänförlig till reserverna. Koncernbidrag redovisas som bokslutsdispositioner.

Aktier och andelar i dotterföretag redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår köpeskillingen som betalats för aktierna samt förvärvskostnader. Eventuella kapitaltillskott läggs till anskaffningsvärdet när de lämnas. Ut-delning från dotterföretag redovisas som intäkt.

Bundet eget kapital bestäms i enlighet med ett kongressbeslut år 2008 då LOs bundna egna kapital ska motsvara det belopp som fanns i räkenskaper vid utgången år 1999 och värdesäkras genom att det genomsnittligt ska finnas tillgångar vars marknadsvärde minst är lika stora som det bundna egna kapitalet ökat med konsumentprisindex från basåret 2000.

Uppskattningar och bedömningar

LO-koncernen gör regelmässigt uppskattningar och bedömningar om framtiden. De uppskattningar för redovisningsändamål som blir följden av dessa kommer, definitionsmässigt, sällan att motsvara det verkliga resultatet. De uppskattningar och antaganden som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästkommande år behandlas i huvuddrag nedan.

Pensionsförpliktelser

LO har två pensionssystem, förmånsbestämt samt premiebestämt som regleras enligt kollektivavtal. LO är skyldig att löpande avsätta medel till pensionsstiftelse och premieinsättning. Vad gäller stiftelsen innebär det att från tid till annan ska stiftelsen innehålla tillgångar motsvarande den beräknade utfästelsen för såväl aktiva, pensionerade samt fribrev. Bedömningen av utfästelsernas storlek görs, för LOs räkning, av Kooperationens Pensionsanstalt KP/Folksam, vars metodik står under Finansinspektionens överinseende. Denna värdering görs på samma sätt för de förpliktelser som är skuldförda i koncernens balansräkning.

Byggnader och mark

Samtliga förvaltningsfastigheter är värderade av oberoende värderingsman under de senaste två åren i enlighet med koncernens redovisningsprinciper som redovisas i not 12.

Andelar i intresseföretag

Några intresseföretag äger och förvaltar obebyggd mark där framtagande av detaljplan pågår. Vid bedömningen av värdet av obebyggd mark har såväl detaljplanerisk som marknadsrisk beaktats och något behov av nedskrivning bedöms inte föreligga.

Not 2 Verksamhetens intäkter och verksamhetens resultat fördelat på rörelsegrenar

Verksamhetens intäkter fördelar sig på rörelsegrenar enligt följande:

	Koncernen	
	2018	2017
Facklig verksamhet	496 276	515 360
Fastigheter	176 040	167 983
Juridisk verksamhet	64 275	66 370
Hotell- och konferensverksamhet	183 194	170 014
Övrigt tryckeri, ekonomiservice m.m.	23 108	14 472
Övrig verksamhet	4 563	14 117
Summa	947 456	948 316

Verksamhetens resultat fördelar sig på rörelsegrenar enligt följande:

	Koncernen	
	2018	2017
Facklig verksamhet	-95 788	-40 872
Fastigheter	101 543	97 779
Juridisk verksamhet	-626	9 911
Hotell- och konferensverksamhet	16 069	7 687
Övrigt tryckeri, ekonomiservice m.m.	-96	466
Övrig verksamhet	-11 019	2 558
Summa	10 083	77 529

Not 3 Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	2018		2017	
	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionskostnader)	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionskostnader)
LO	77 995	62 230 (29 465)	74 612	53 806 (24 125)
Dotterföretag	94 408	41 798 (12 073)	87 961	38 225 (11 304)
Koncernen	172 403	104 028 (41 538)	162 573	92 031 (35 429)
	2018		2017	
Övriga personalkostnader LO	6 956		5 380	
Övriga personalkostnader dotterföretag	6 595		4 532	
	13 551		9 912	
Summa personalkostnader LO	147 181		133 798	
Summa personalkostnader koncernen	289 982		264 516	

LO har två pensionssystem, förmånsbestämt samt premiebestämt som regleras enligt kollektivavtal. LO är skyldig att löpande avsätta medel till pensionsstiftelse och premieinsättning. Vad gäller stiftelsen innebär det att från tid till annan ska stiftelsen innehålla tillgångar motsvarande den beräknade utfästelsen för såväl aktiva, pensionerade samt fribrev. Av LOs avsättningar till pensionsstiftelse 2018 om 23,7 mkr (18,8) avser 15,0 mkr (38,3) pensionskostnader och 8,7 mkr (-19,6) finansiella poster beroende på stiftelsens avkastning. Total avsättning till premiebestämd pension är 5,7 mkr (5,3).

Av LOs avsättningar till pensionsstiftelse avser 2 969 tkr (2 614 tkr) gruppen styrelse och ledning. Avsättning till premiebaserad pension för gruppen styrelse och ledning har gjorts med 235 tkr (225 tkr). För dotterföretagens VD och ledning är avsättningar och andra pensionskostnader 1 328 tkr (1 035 tkr).

Löner och andra ersättningar fördelade per befattningshavare och land

LO*	2018			2017		
	Avtalad lön	varav styrelse-arvode	Övriga anställda	Avtalad lön	varav styrelse-arvode	Övriga anställda
Karl-Petter Thorwaldsson, ordförande	1 244	269		1 218	286	
Therese Guovelin, förste vice ordförande juni 16–	1 067	73		1 044	145	
Berit Müllerström, andre vice ordförande juni 16–	1 067	116		1 044	2	
Torbjörn Johansson, avtalssekreterare	1 067	140		1 044	257	
	4 445	598	74 148	4 350	690	70 952
	Styrelse och VD	varav styrelse		Styrelse och VD	varav styrelse	
Dotterföretag Sverige	4 775	244	59 312	4 493	162	54 694
Dotterföretag utomlands:						
Italien	2 689	272	26 454	2 320	255	26 454
Koncernen totalt	11 909	1 114	159 914	11 163	1 107	152 100

* Avser lön till LOs kongressvalda ledning. Från och med kongressen 2012 avräknas eventuella styrelsearvoden.

Rätt till trygghetsersättning finns för LOs kongressvalda ledning. Funktionär som inte blir omvald för ny period eller avgår under mandatperioden kan efter beslut av LOs styrelse få trygghetsersättning. Trygghetsersättning utgår med 78 procent på den pensionsgrundande lön som funktionären hade vid avgången och uppräknas årligen med inkomstbasbeloppet. Trygghetsersättning utgår för funktionär som vid avgången har mer än tio år kvar till ordinarie pensionsålder under en tid av två år, mindre än tio år men mer än fem år kvar till ordinarie pensionsålder under en tid av tre år och för funktionär med mindre än fem år kvar till ordinarie pensionsålder under tiden fram till pension. Funktionär som uppbär trygghetsersättning är skyldig att stå till organisationens förfogande för lämpliga uppdrag under den tid och med den sysselsättningsgrad som motsvarar den utgående trygghetsersättningens storlek. Trygghetsersättningen ska samordnas med annan inkomst som för varje kalenderår överstiger två gånger det vid årets början gällande inkomstbasbeloppet.

Pensionsvillkor för LOs ledning regleras utifrån två pensionsavtal. Förmånsbestämt funktionärsavtal ger 78 procent av pensionsgrundande lön mellan 60–65 års ålder. Från 65 års ålder utgår pension motsvarande 10 procent på lönedelar upp till 7,5 inkomstbasbelopp och på lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp utgår 78 procent. Premiebestämt funktionärsavtal med rörlig pensionsålder, med premier om 10,5 procent upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 30 procent på lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp.

LOs ordförande Karl-Petter Thorvaldsson och första vice ordförande Therese Guovelin har förmånsbestämd pension 60 år, LOs andra vice ordförande Berit Müllerström har premiebestämd pension. LOs avtalssekreterare Torbjörn Johansson förmånsbestämd pension 62 år.

Avgångsersättning till dotterföretagens verkställande direktörer utgår för LO-TCO Rättsskydd AB med 24 månadslöner samt för Riva del Sole SpA med 24 månadslöner. För verkställande direktören i Bantorget Förvaltning AB är avtalad uppsägningstid från företagets sida 12 månader och vid egen uppsägning 6 månader. I RIA Sweden AB är motsvarande avtal 6 månaders ömsesidig uppsägningstid.

Not 4 Medelantal anställda

	2018		2017	
	Antal anställda	Varav kvinnor	Antal anställda	Varav kvinnor
Moderföretaget	135	52 %	130	51 %
Dotterföretag				
Sverige	110	60 %	107	58 %
Italien	101	57 %	93	50 %
Totalt i dotterföretag	211	55 %	200	55 %
Koncernen totalt	346	56 %	330	53 %

Könsfördelning ledande befattningshavare	Koncernen		LO	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Styrelseledamöter	35	24	12	6
Organisationens ledning	11	10	2	3

Not 5 Ersättning till revisorerna

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
PwC				
Revisionsuppdraget	3 420	2 450	1 743	963
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	996	755	996	755
Skatterådgivning	73	33	60	33
Övriga tjänster	91	56	91	56
Summa	4 580	3 294	2 890	1 807
Övriga revisorer				
Revisionsuppdraget	260	255	0	0
Summa	260	255	0	0

Not 6 Operationella leasingavtal

Under året betalda leasingavgifter avseende operationella leasingavtal uppgår i koncernen till 10 279 tkr (9 323 tkr) och i LO till 2 428 tkr (1 809 tkr).

I koncernens redovisning utgörs den operationella leasingen i allt väsentligt av hyrda lokaler, tryckeri-, IT- och kopieringsutrustning. Avtalen om hyra löper mellan fem till åtta år. Storleken på de framtida lokalhyrorna baseras på utvecklingen av konsumentprisindex.

Nominella värdet av avtalade framtida leasingavgifter avseende avtal (inklusive lokalhyresavtal) där återstående löptid överstiger ett år, fördelar sig enligt följande:

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Förfaller till betalning inom 1 år	5 218	9 934	1 112	2 353
Förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år	8 442	7 291	291	1 321
Förfaller till betalning senare än fem år	0	0	0	0
Summa	13 660	17 225	1 403	3 674

Nominellt värde av framtida hyresintäkter där den återstående intäkten fördelar sig enligt följande:

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Förfaller till betalning inom 1 år	171 241	144 852	14 133	10 843
Förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år	238 862	143 909	21 828	15 263
Förfaller till betalning senare än fem år	9 701	518	0	0

Koncernen äger och förvaltar ett flertal fastigheter för långsiktig uthyrning och förvaltning.

Not 7 Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Utdelningar	14 505	13 176	149	135
Realisationsresultat vid försäljningar	15 122	5 463	-4 077	0
Resultat från andelar i handelsbolag	-7 545	-2 490	0	0
Räntor	15 770	12 822	0	0
Kursdifferenser	848	0	0	0
Värderegleringar	2 059	-969	0	0
Realisationsresultat vid försäljning av fastighet	0	0	0	0
Summa	40 759	28 002	-3 928	135

Not 8 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Utdelningar	21 447	25 017	0	0
Räntor	65	1 096	6	0
Kursdifferenser	0	716	0	0
Realisationsresultat vid försäljningar	328 002	789	0	0
Värdereglering	0	0	0	0
Summa	349 514	27 618	6	0

Not 9 Bokslutsdispositioner

	LO	
	2018	2017
Skattemässiga dispositioner		
Förändring av periodiseringsfond	25 800	27 000
Summa	25 800	27 000

Not 10 Skatt

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Aktuell skatt	-84 889	-28 306	-9 117	-9 713
Uppskjuten skatt	-20 848	-767	-15	-30
Skatt på årets resultat	-105 737	-29 073	-9 132	-9 743

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Redovisat resultat före skatt	377 077	114 205	-8 181	51 683
Skatt beräknad enligt gällande skattesats (22 %)	-82 779	-25 125	1 800	-11 370
Skatteeffekt av ej skattepliktig facklig verksamhet	-24 703	-11 498	-24 703	-11 498
Skatt för HB/KB	0	8 816	0	0
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter	6 849	1 837	13 200	13 200
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader	-183	-1 263	0	0
Skatt hänförlig till tidigare års resultat	-430	143	733	67
Skatteeffekt av schablonränta på periodiseringsfond	-217	-209	-162	-142
Övrigt	-4 273	-517	0	0
Effekt av utländska skattesatser	0	-1 257	0	0
Redovisad skattekostnad	-105 736	-29 073	-9 132	-9 743

Not 11 Immateriella anläggningstillgångar

	Koncernen	
	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	1 034	990
Anskaffningar	2 000	14
Försäljning	-1 025	0
Omklassificering	0	0
Omräkningsdifferenser	2	30
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 011	1 034
Ingående avskrivningar	-1 000	-962
Årets avskrivningar	-278	-9
Försäljning	1 025	0
Omklassificering	0	0
Omräkningsdifferenser	0	-29
Utgående ackumulerade avskrivningar	-253	-1 000
Bokfört värde	1 758	34

Not 12 Byggnader och mark

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	1 959 353	1 846 218	180 366	178 904
Anskaffning	33 439	108 066	226	0
Aktivering av ombyggnationer	0	0	0	1 738
Försäljning och utrangeringar	-4 834	-276	0	-276
Omklassificering	2 968	0	0	0
Omräkningsdifferenser	-8 135	5 345	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 982 791	1 959 353	180 592	180 366
Ingående avskrivningar	-556 584	-517 042	-82 106	-78 381
Försäljning och utrangeringar	4 044	595	0	595
Årets avskrivningar	-39 236	-37 419	-4 330	-4 320
Nedskrivning	0	0	0	0
Omklassificering	1 879	0	0	0
Omräkningsdifferenser	4 135	-2 718	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-585 762	-556 584	-86 436	-82 106
Planenligt restvärde	1 397 029	1 402 769	94 156	98 260
Varav bokfört värde fastigheter i Sverige	1 298 654	1 310 277	88 128	92 288
varav mark	347 672	345 545	1 740	1 740
varav byggnad	950 982	964 732	86 388	90 548
Taxeringsvärden fastigheter i Sverige	2 132 062	2 090 591	279 020	279 020

Fastigheternas bedömda marknadsvärde i koncernen uppgår till 4 933 mkr (4 085) $\pm 10\%$. Samtliga fastigheter är värderade av oberoende värderingsman. Värdebedömningen av fastigheterna utgör en bedömning av fastigheternas värde inklusive tillhörande inventarier. Värderingarna har genomförts med erkända och accepterade värderingsmodeller.

Underlag för värderingen är uppgifter om lokalhyresavtal, vakanta lokaler, löpande drifts- och underhållskostnader samt utförda och planerade större underhållsåtgärder och investeringar. Värdebedömningarna grundas på kassaflödesanalyser beroende på prognoser över framtida betalningsströmmar samt på jämförelser och analys av genomförda köp av fastigheter inom respektive delmarknad, så kallad ortprisanalys.

Kassaflödesanalysen innebär en analys och värdering av de betalningsströmmar, driftöverskott, som fastighetsinnehavet förväntas ge upphov till under kalkylperioden som är fem år. Fastighetens värde beräknas som summan av nuvärdet av driftöverskotten samt nuvärdet av fastighetens bedömda restvärde vid kalkylperiodens slut. Kalkylräntan varierar beroende på belägenhet, statsobligationsräntan och övriga riskfaktorer.

Not 13 Inventarier

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	257 142	233 408	44 501	41 593
Inköp	22 633	22 901	1 579	5 975
Försäljning och utrangeringar	-5 078	-3 078	-425	-3 067
Omklassificering	508	0	0	0
Omräkningsdifferenser	554	3 911	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	275 759	257 142	45 655	44 501

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Ingående avskrivningar	-171 801	-156 604	-24 023	-22 974
Årets avskrivningar	-16 720	-15 694	-5 029	-4 116
Försäljning och utrangeringar	5 054	3 066	419	3 067
Omräkningsdifferenser	-2 523	-2 569	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-185 990	-171 801	-28 633	-24 023
Bokfört värde	89 769	85 341	17 022	20 478

Not 14 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	5 211	13 899	0	101
Under året nedlagda kostnader	32 743	5 363	672	0
Under året genomförda omfördelningar	-20 668	-14 051	0	-101
Utgående balans	17 286	5 211	672	0

Not 15 Andelar i koncernföretag

	LO	
	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	940 188	940 188
Förvärv	0	0
Avyttring	0	0
Resultat från handelsbolag	0	0
Summa	940 188	940 188
Ingående uppskrivningar	343 198	343 198
Avyttring	0	0
Utgående ackumulerade uppskrivningar	343 198	343 198
Ingående nedskrivningar	-15 550	-15 550
Förvärv	0	0
Avyttring under året	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-15 550	-15 550
Bokfört värde	1 267 836	1 267 836

Koncernen	Org nr	Säte	Kapitalandel
Bantorget Finans AB	556152-4595	Stockholm	100 %
Brunnsvik Förvaltning AB	556737-3195	Stockholm	100 %
Bantorget Utveckling AB	556716-7167	Stockholm	100 %
Bantorget Egendom AB	556953-0040	Stockholm	100 %
Bantorget Förvaltning AB	556057-7388	Stockholm	100 %
Spaden Fastighets AB	556225-1230	Stockholm	75 %
Fastighetsbolaget Neårgniv AB	559131-0825	Stockholm	75 %
Bantorget Redovisning AB	556638-0464	Norrköping	100 %
Örenäs Slott Hotell och Konferens AB	556736-9854	Landskrona	100 %
Örenäs Slott och Egendom AB	556798-5857	Stockholm	100 %
Kungslagern Holding AB	556875-2694	Stockholm	51 %
Lagern 11 AB	556761-8037	Stockholm	51 %
LO-TCO Rättsskydd AB	556150-9257	Stockholm	90 %
Strykjärnet i Norrköping HB	916694-5544	Norrköping	100 %
HB Klockan	916501-8079	Stockholm	51 %
Klockans Garage AB	556640-8620	Stockholm	51 %
Utbildningsförlaget Brevskolan Ek förening	702000-2601	Stockholm	96 %
Riva del Sole (spa)	67520536	Italien	68 %
RICERT AB	559106-4729	Stockholm	100 %
Responsible Investors Alliance Sweden AB	559106-4778	Stockholm	100 %
Politism AB	556964-1094	Stockholm	100 %
Bantorget Näs AB	559172-2896	Stockholm	100 %
Folkets hus i Stockholm intressenter AB	559172-2888	Stockholm	100 %

LO	Röstandel	Antal andelar aktier	Bokfört värde 2018	2017
Bantorget Förvaltning AB	100 %	250 000	1 258 360	1 258 360
Utbildningsförlaget Brevskolan Ek förening	96 %	19 750	0	0
LO-TCO Rättsskydd AB	90 %	63 000	9 476	9 476
Summa			1 267 836	1 267 836

Not 16 Fordringar hos koncernföretag

	LO	
	2018	2017
Ingående nominellt värde	0	3 000
Förändringar	0	-3 000
Utgående ackumulerat nominellt värde	0	0
Ingående nedskrivningar	0	0
Återlagda nedskrivningar under året	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	0
Utgående bokfört restvärde	0	0

Not 17 Andelar i intresseföretag

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	234 049	119 183	9 282	8 515
Förvärv	464 268	109 884	1 077	967
Omklassificering	0	0	0	0
Resultat från intresseföretag	15 528	11 939	0	0
Avyttring	-19 854	-6 957	-6 794	-200
Utgående ackumulerat nominellt värde	693 991	234 049	3 565	9 282
Ingående nedskrivningar	-3 917	-2 950	-3 917	-2 950
Årets nedskrivningar	-1 077		-1 077	..
Avyttring	3 544	-967	3 544	-967
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-1 450	-3 917	-1 450	-3 917
Utgående bokfört värde	692 541	230 132	2 115	5 365

Koncernen och LO	Org nr	Säte	andel
Fairtrade Sverige AB	556554-0415	Stockholm	50,0%
AB Folkets Hus i Stockholm	556050-3103	Stockholm	49,6%
Facket Medlemsförmåner i Sverige AB	556616-9404	Stockholm	25,0%
LO Mediehus AB	556036-4613	Stockholm	29,0%
Runö Fastigheter HB	969723-2107	Stockholm	39,6%
Västerkulla Hotell Holding AB	556981-3214	Stockholm	49,5%
Byggkultur Sverige AB	556170-7315	Stockholm	40,0%
Byggkultur Mälardalen AB	556947-5352	Stockholm	33,0%
Bantorget Hyresbostäder AB	559085-6737	Stockholm	25,0%
SHH Landbolaget AB	559079-0324	Stockholm	25,0%

LO	Röstandel	Antal andelar aktier	Bokfört värde 2018	2017
Fairtrade Sverige AB	50,0 %	2 000	1 575	1 575
Facket Medlemsförmåner i Sverige AB	25,0 %	250	250	500
Politism AB	25,5 %	12 750	0	3 000
LO Mediehus AB	29,0 %	1 450	290	290
			2 115	5 365

Koncernen	Röstandel	Antal andelar	Bokfört värde	
			2018	2017
		aktier		
Fairtrade Sverige AB	50,0%	2 000	9 338	6 663
AB Folkets Hus i Stockholm	49,6%	119 136	207 912	37 503
Facket Medlemsförmåner i Sverige AB	25,0%	250	1 774	1 722
LO Mediehus AB	29,0%	1 450	3 415	3 315
Täljö Utveckling nr 4 AB	40,0%	40 000	..	120
Västerkulla Hotell Holding AB	49,5%	24 750	232 888	41 415
Politism AB	100,0%	50 000	0	1 551
Byggkultur Sverige AB	40,0%	1 920	30 062	30 037
Byggkultur Mälardalen AB	33,0%	50	163	168
Bantorget Hyresbostäder AB	23,4%	25 000	155 192	55 601
SHH Landbolaget AB	25,0%	125	51 797	52 037
Summa redovisas som Andelar i intresseföretag			692 541	230 132
Runö Fastigheter HB	39,6%	400	-16 649	-6 394
Summa ingår i posten Övriga kortfristiga skulder			-16 649	-6 394
Netto bokfört värde			675 892	223 738

Not 18 Andra långfristiga värdepappersinnehav

		Koncernen	LO	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	216 560	309 188	93 776	96 776
Förvärv	14	28	0	0
Omklassificering	-3 950	0	0	-3 000
Avyttring	-2 380	-92 656	0	0
Utgående anskaffningsvärde	210 244	216 560	93 776	93 776
Ingående nedskrivningar	-9 512	-98 830	-5 562	-5 562
Avyttring	0	89 318		
Omklassificering	3 950			
Upplösning	0	0	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-5 562	-9 512	-5 562	-5 562
Utgående restvärde enligt plan	204 682	207 048	88 214	88 214
	Antal	Kvotvärde	Bokfört värde	
Moderföretagets innehav			2018	2017
Fora AB	500	50	0	0
AFA Livförsäkringsaktiebolag	5	500	0	0
AMF Pensionsförsäkring AB	350	3 500	0	0
AFA Sjukförsäkringsaktiebolag	150	1 500	0	0
Boo Energi ek förening	8	680	0	0
FFI BFR 10 000	10	1 117	0	0
Gershedens Folkets Hus stödförening	100	10 000	0	0
LOs Försäkringshandelsbolag	45	88 211	88 214	88 214
Politism AB	12 750	12 750	0	0
Maison Syndicale	1 234	0	0	0
Summa			88 214	88 214
Dotterföretagens innehav	Antal	Kvotvärde	2018	2017
Aftonbladet Hierta AB	7 200	7 200	108 000	108 000
Riksbyggen ek förening	2 115	1 057	1 057	1 043
Övrigt			5 393	9 775
Summa			114 450	118 818
Summa koncernen			204 682	209 049

Not 19 Andra långfristiga fordringar

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Ingående nominellt värde	190 046	191 621	300	300
Tillkommande fordringar	5 000	12 401	0	0
Omklassificeringar	0	0	0	0
Amorteringar, avgående fordringar	-158 747	-13 976	0	0
Utgående ackumulerat värde	36 299	190 046	300	300

Not 20 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Förutbetalda hyror	1 335	1 291	0	0
Upplupna ränteintäkter	2 335	2 176	0	0
Upplupna anslag	125	1 465	125	1 465
Förutbetalda pensionspremier	0	123	0	0
Förutbetalda intäkter	30 133	23 142	0	0
Övriga poster	23 732	31 212	12 535	20 211
Summa	57 660	59 409	12 660	21 676

Not 21 Kortfristiga placeringar

	Koncernen		LO	
	Marknadsvärde	Bokfört värde	Marknadsvärde	Bokfört värde
2018				
Värdepappersfonder	1 508 301	1 395 794	0	0
	1 508 301	1 395 794	0	0
2017				
Värdepappersfonder	1 973 945	1 461 210	0	0
	1 973 945	1 461 210	0	0

Not 22 Ändamålsbestämda medel

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Reserverade medel för solidaritetsarbete	5 893	7 675	5 893	7 675
	5 893	7 675	5 893	7 675

Not 23 Obeskattade reserver

	LO	
	2018	2017
Periodiseringsfond	20 000	45 800
	20 000	45 800

Not 24 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Pensionsåtaganden som inte täcks genom realstiftelse				
Belopp vid årets ingång	63 550	66 425	59 757	60 345
Under året avsatt	472	0	0	0
Upplösning	-3 659	-2 935	-3 659	-588
Valutakursdifferens	87	60	0	0
Belopp vid årets utgång	60 450	63 550	56 098	59 757

Not 25 Övriga avsättningar

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Belopp vid årets ingång	27 744	755	0	0
Årets förändring	380	26 989	0	0
Belopp vid årets utgång	28 124	27 744	0	0

Not 26 Uppskjuten skatt

Temporära skillnader föreligger i de fall tillgångars eller skulders redovisade respektive skattemässiga värden är olika. Temporära skillnader avseende följande poster samt underskottsavdrag har resulterat i uppskjutna skattefordringar och -skulder:

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Uppskjutna skattefordringar				
Fastigheter, nedskrivningar	5 263	5 107		
Summa	5 263	5 107	0	0
Uppskjutna skatteskulder				
Övriga skattepliktiga temporära skillnader	6 860	170	184	170
Obeskattade reserver	53 752	39 952		
Summa	60 612	40 122	184	170

Not 27 Långfristiga skulder

Nedan anges den del av långfristiga skulder som förfaller till betalning mellan ett och fem år efter balansdagen.

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Skulder till kreditinstitut	567 575	575 891	0	0
Övriga långfristiga skulder	20 682	20 682	0	0
	588 257	596 573	0	0

Derivatinstrument

I koncernen förekommer ränteswapavtal, som tecknats i syfte att säkra sig för fluktuationer i räntor.

Värdet av avtalen är negativt på grund av nuvarande ränteläge.

HB Klockan

Nominellt belopp 33 600 tkr. Genomsnittlig löptid 2 år. Marknadsvärde –860 tkr.

Lagern 11 AB

Nominellt belopp 501 677 tkr. Genomsnittlig löptid 6 år. Marknadsvärde –52 261 tkr.

Not 28 Skuld till kreditinstitut

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Redovisas som kortfristig skuld	19 850	23 487		
Redovisas som långfristig skuld	567 575	575 891		
Summa	587 425	599 378	0	0

Not 29 Checkräkningskredit

Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgår i koncernen till 61 758 tkr (31 874 tkr).

Not 30 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Koncernen		LO	
	2018	2017	2018	2017
Semesterlöner	17 838	15 297	11 233	10 254
Upplupna sociala avgifter	19 274	19 406	13 457	16 083
Förskottsinsbetalade hyror	18 924	20 062	2 001	1 760
Förutbetalda anslag	20 230	15 292	20 230	15 292
Förskottsinsbetalda medlemsavgifter	1 881	350	1 601	350
Övriga poster	17 420	16 939	8 646	8 004
Summa	95 567	87 346	57 168	51 743

Not 31 Ställda säkerheter

		Koncernen	LO	
	2018	2017	2018	2017
För egna avsättningar och skulder				
Fastighetsinteckningar				
– Avseende skuld till kreditinstitut	717 744	684 251	0	0
Summa ställda säkerheter	717 744	684 251	0	0

Not 32 Eventualförpliktelser

		Koncernen	LO	
	2018	2017	2018	2017
Skulder i delägda handelsbolag	121 656	106 715	0	0
Borgensförbindelser	5 000	5 000	5 000	14 650
Eventualskulder	3 029	4 017	0	5 000
Kapitalinvesteringsåtagande	92 400	193 793	0	0
Summa ansvarsförbindelser	222 085	309 525	5 000	19 650

Not 33 Inköp och försäljning mellan koncernföretag

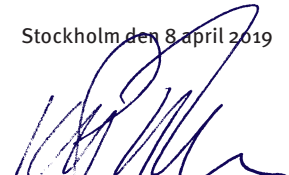
Nedan anges andelen av årets inköp och försäljning avseende koncernföretag.

	LO	
	2018	2017
Inköp från dotterföretag i förhållande till externa kostnader	2,8 %	2,6 %
Försäljning till dotterföretag i förhållande till verksamhetens intäkter	0,1 %	0,5 %

Not 34 Väsentliga händelser efter balansdagen

Inga väsentliga händelser har inträffat efter balansdagen.

Stockholm den 8 april 2019

Karl-Petter Thorwaldsson

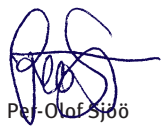
Torbjörn Johansson

Therese Guovelin

Berit Müllerström

Per-Olof Sjö

Susanna Gideonsson

Marie Nilsson

Malin Ackholt

Valle Karlsson

Tommy Wreeth

Jan Granvik

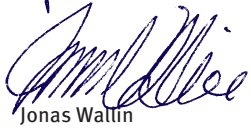

Tobias Baudin

Eva Guovelin

Johan Lindholm

Jonas Wallin

Mikael Johansson

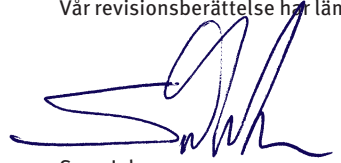

Magnus Pettersson

Matts Jutterström

Vår revisionsberättelse har lämnats den 8 april 2019

Sune Johnson
Auktoriserad revisor
PwC

Ulf Andersson

Jan-Olof Gustavsson

Britta Lepp

Revisionsberättelse

Till representantskapet i Landsorganisationen i Sverige org.nr 802001-9769

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Landsorganisationen i Sverige för år 2018.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderföreningens och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten *Den auktoriserade revisorns ansvar* samt *De förtroendevalda revisorernas ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av verksamhetsberättelse och hållbarhetsrapport för 2018.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig

för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- Identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- Skaffar jag mig en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- Utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- Drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser

sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att föreningen inte längre kan fortsätta verksamheten.

- Utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

De förtroendevalda revisorernas ansvar

Vi har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionsred i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen och koncernredovisningen ger en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Landsorganisationen i Sverige för år 2018.

Vi tillstyrker att representantskapet beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsred i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorsred i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorernas ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm den 8 april 2018

Sune Johnson
Auktoriserad revisor
Öhrlings Pricewaterhousecoopers AB

Ulv Andersson
Förtroendevalda revisor

Jan-Olof Gustavsson
Förtroendevalda revisor

Britta Lepp
Förtroendevalda revisor

Bilagor

Medlems- och organisationsstatistik

Tabell 1. LO-förbundens medlemsantal 2018-12-31

Förbund	Män	Kvinnor	Totalt	Jämfört med 2017-12-31
Byggnads	101 180	1 550	102 730	583
Elektrikerna	23 303	560	23 863	-1 256
Fastighets	15 160	14 184	29 344	-575
GS-facket	38 483	8 722	47 205	-1 359
Handels	53 313	101 832	155 145	-1 346
Hotell- och restaurang	11 611	17 947	29 558	-908
IF Metall	245 867	65 108	310 975	-1 598
Kommunal	109 356	394 765	504 121	-7 224
Livs	17 439	10 046	27 485	-1 123
Musikerna	1 985	496	2 481	-45
Målarna	12 589	1 511	14 100	-105
Pappers	11 722	2 190	13 912	-370
Seko	76 407	28 728	105 135	-2 306
Transport	47 706	9 267	56 973	-1 696
Summa	766 121	656 906	1 423 027	-19 328
Procentuell andel	54 %	46 %		-1,34 %

Tabell 2. Förbund, avdelningar och medlemmar i LO 2003–2018

År	Förbund	Avdelningar	Medlemmar totalt	Kvinnor	Män	Förändring procent
2003	16	451	1 892 135	868 690	1 023 445	-1,40 %
2004	16	444	1 861 321	853 141	1 008 180	-1,60 %
2005	16	433	1 831 385	839 115	992 270	-1,60 %
2006	15	355	1 803 800	826 934	976 866	-1,50 %
2007	15	339	1 674 524	767 223	907 301	-7,20 %
2008	15	328	1 610 489	737 105	873 384	-3,80 %
2009	14	287	1 564 767	718 629	846 138	-2,80 %
2010*	14	281	1 527 986	702 787	822 513	-2,40 %
2011**	14	253	1 498 859	690 361	805 866	-1,90 %
2012***	14	223	1 486 964	689 187	795 136	-0,80 %
2013	14	223	1 469 672	684 074	785 598	-1,20 %
2014	14	208	1 465 510	683 109	782 401	-0,30 %
2015	14	234	1 467 417	684 438	782 979	+0,10 %
2016	14	231	1 448 492	670 697	777 795	-1,30 %
2017	14	232	1 442 355	667 178	775 177	-0,42 %
2018	14	235	1 423 027	656 906	766 121	-1,34 %

* Musikerförbundets 2 686 medlemmar ingår endast i totala medlemsantalet.

** Musikerförbundets 2 632 medlemmar ingår endast i totala medlemsantalet.

*** Musikerförbundets 2 641 medlemmar ingår endast i totala medlemsantalet.

Tabell 3. Antal medlemmar per förbund 2009–2018

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Byggnads	113 156	110 348	106 013	104 051	102 573	102 550	102 139	101 667	102 147	102 730
Elektrikerna	25 636	25 189	24 625	24 216	23 827	23 858	23 705	25 285	25 119	23 863
Fastighets	33 480	32 720	31 509	30 758	29 539	29 761	29 893	29 883	29 919	29 344
GS-facket	62 188	58 293	56 197	54 203	51 741	50 784	49 963	49 091	48 564	47 205
Handels	148 389	145 266	144 891	149 076	151 553	154 388	157 233	156 416	156 491	155 145
Hotell- och restaurang	35 877	33 812	33 007	31 071	29 711	30 784	30 156	30 607	30 466	29 558
IF Metall	369 900	354 322	348 287	337 705	325 387	317 253	315 978	312 803	312 573	310 975
Kommunal	508 930	506 878	504 600	506 912	510 364	514 388	521 974	510 487	511 345	504 121
Livs	35 829	35 001	33 318	32 023	31 090	30 623	30 089	29 376	28 608	27 485
Musikerna	2 724	2 686	2 632	2 641	2 605	2 604	2 519	2 513	2 526	2 481
Målarna	15 178	14 999	14 890	14 823	14 454	14 346	14 137	14 090	14 205	14 100
Pappers	18 749	17 799	16 935	16 879	16 127	15 477	15 007	14 583	14 282	13 912
Seko	131 986	128 034	123 639	120 642	119 058	116 644	113 902	111 122	107 441	105 135
Transport	62 745	62 639	61 742	61 964	61 643	62 050	60 722	60 569	58 669	56 973
LO	1 564 767	1 527 986	1 502 285	1 486 964	1 469 672	1 465 510	1 467 417	1 448 492	1 442 355	1 423 027

Tabell 4. Medlemmar under 25 år respektive 30 år 2018-12-31

Förbund	Män	Kvinnor	Antal medl. under 25 år	Procent av medl. totalt exkl. pensionärer	Män	Kvinnor	Antal medl. under 30 år	Procent av medl. totalt exkl. pensionärer
Byggnads	15 603	489	16 092	19,31 %	27 449	800	28 249	33,9 %
Elektrikerna	3 678	135	3 813	18,7 %	6 580	258	6 838	33,5 %
Fastighets	407	221	628	2,4 %	1 342	919	2 261	8,6 %
GS-facket	2 158	422	2 580	6,6 %	5 509	1 112	6 621	17,0 %
Handels	5 445	11 986	17 431	13,3 %	12 907	24 830	37 737	28,7 %
Hotell- och restaurang	1 378	2 601	3 979	14,3 %	2 962	4 797	7 759	27,9 %
IF Metall	18 824	4 827	23 651	9,5 %	43 119	10 166	53 285	21,4 %
Kommunal	7 737	24 641	32 378	6,4 %	18 933	59 013	77 946	15,5 %
Livs	1 157	640	1 797	7,7 %	2 854	1 469	4 323	18,5 %
Musikerna	38	25	63	2,8 %	146	85	231	10,2 %
Målarna	1 553	648	2 201	18,6 %	2 908	1 075	3 983	33,6 %
Pappers	573	139	712	5,1 %	1 402	334	1 736	12,5 %
Seko	3 990	1 460	5 633	7,8 %	10 360	3 624	14 217	19,6 %
Transport	3 541	1 353	5 221	10,3 %	8 398	2 743	11 887	23,5 %
LO totalt	50 479	49 587	116 179	9,2 %	117 420	111 225	257 073	20,5 %

Studiestatistik

LOs Kunskapssystem, antal deltagare

	2017	2018
Allmänfacklig utbildning	357	395
Arbetsrätt och förhandling	364	319
Bolagsstyrelse	70	84
Ekonomi	58	28
Information och opinion	136	141
Organisation och ledarskap	183	134
Pedagogik/Lärande/Handledare	40	86
Politik	16	38
Totalt	1 224	1 225

Nätutbildning per år

	2015	2016	2017	2018
Om a-kassan	270	0	0	0
EU – en fråga för oss i facket	2	0	0	0
Facklig politisk ordlista	544	413	212	221
Facklig solidaritet och människosyn	205	123	0	0
Förtroendemannalagen FML	608	403	441	537
Hjälp till nytt jobb – omställningsstöd	1 099	811	350	0
Lagen om anställningsskydd	656	717	715	583
Pensionsboken på nätet – publ. dec. 2016	0	386	1 445	498
Samtalsträning	423	336	747	1 428
Semesterlagen	770	671	0	0
Skolorganisatören	105	0	0	0
Studieledighetslagen	789	466	423	717
The Defenders	216	140	188	241
Upphandling av omställning	422	459	260	0
Vad är ett kollektivavtal? – publ. sep. 2016	0	36	129	0
Job transition support	0	0	0	59
Stöd för omställning	0	0	0	557
Verktyslåda för studieansvariga	0	0	0	106
Totalt	6 109	4 961	4 910	4 947

Yttranden till offentliga myndigheter

LOs styrelse har yttrat sig över följande remisser:

Arbetsmarknadsdepartementet

- Ett ordnat mottagande –gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande, SOU 2018:22
- Fredsplikt på arbetsplatser där det finns kollektivavtal och vid rättstvister, Ds 2018:40
- Förlängt anställningsskydd till 69 år, Ds 2018:28
- Tid för utveckling, SOU 2018:24
- Översyn av stödet för yrkesintroduktionsutbildningar

Finansdepartementet

- En ny inriktning för beskattning av tung lastbilstrafik
- Ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete, SOU 2018:66
- Ett tryggt och mer hållbart premiepensions-system
- Ett ytterligare steg för att ta bort skillnaden i beskattning mellan löneinkomst och pension
- Med tillit växer handlingsutrymmet, SOU 2018:47 och En lärande tillsyn, SOU 2018:48

Justitiedepartementet

- Konsekvenser för arbetsgivare vid återkallelse av uppehållstillstånd för arbete, Ds 2018:7

Näringsdepartementet

- Ett land att besöka. Ett samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring, SOU 2017:95

Socialdepartementet

- Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen, SOU 2017:101
- Översyn av grundskyddet för pensionärer – inriktning för ett nytt grundskydd, Ds 2018:8

Utbildningsdepartementet

- En andra och en annan chans – ett komvux i tiden, SOU 2018:71

Arbetsutskottet har yttrat sig över följande remisser:

Arbetsmarknadsdepartementet

- Behandling av personuppgifter vid Myndigheten för arbetsmiljökunskap, SOU 2018:45
- En karensdag mindre i arbetslöshetsförsäkringen
- Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (EGF) perioden 2021–2027 (COM(2018)380 final)
- Förslag till förordning om inrättande av en europeisk arbetsmyndighet

Finansdepartementet

- Finansiering av infrastruktur med skatt eller avgift? SOU 2018:13
- F-skattutredningens delbetänkande F-skattesystemet – några särskilt utpekade frågor, SOU 2018:49
- Reglering av mikrosimuleringsmodellen Fasit, Ds 2018:2

- Kompletterande förslag rörande beskattning och betalning av skatt vid tillfälligt arbete i Sverige
- Möjligt, tillåtet och tillgängligt, SOU 2018:44
- Nya regler för tjänstepensionsföretag
- Tjänstledighet för politiska uppdrag på lokal och regional nivå i ett annat land – undanröjande av ett gränshinder, Ds 2018:26
- Tryggad tillgång till kontanter, SOU 2018:42

Justitiedepartementet

- Brott mot förtroendevalda, Ds 2018:29
- Direktivet om ett ökat aktieägarengagemang. Förslag till genomförande i svensk rätt, Ds 2018:15
- EU-direktivet om skydd för personer som rapporterar om överträdelse av unionsrätten

Kulturdepartementet

- Ett oberoende public service för alla – nya möjligheter och ökat ansvar, SOU 2018:50
- Transpersoner i Sverige – Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor, SOU 2017:92

Näringsdepartementet

- EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden. Fonder för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering; de fondspecifika förordningsförslagen, ett förslag till förordning om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för externa åtgärder samt ett förslag till förordning om en meka-

nism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang (COM82018) 372, 375, 382, 390 och 471–473)

Skolverket

- Remiss avseende förslag till ändringar i läroplaner vad gäller jämställdhet

Socialdepartementet

- Ersättning vid arbetslivsinriktad rehabilitering, Ds 2018:32
- Ny lag om koordineringsinsatser inom hälso- och sjukvården
- Regelförenklingar inom ekonomisk familjepolitik

Svenska ILO-kommittén

- ILOs rekommendation nr 205 employment and decent work for peace and resilience

Utbildningsdepartementet

- Behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildningar
- Studiemedel vid utlandsstudier – Förändringar för ett långsiktigt och hållbart system
- Uppföljningssamtal med personer som studerar med studiestartsstöd
- Validering i högskolan – för tillgodoräknande och livslångt lärande, SOU 2018:29
- Ökad trygghet för studerande som blir sjuka, SOU 2018:9

Utrikesdepartementet

- Marknadskontrollmyndigheter – befogenheter och sanktionsmöjligheter, SOU 2017:69

Producerat material 2018

Allmänt

- Handbok för styrelseuppdrag 2.0

Arbetsmarknad

- Facklig anslutning år 2018
- Därför behöver Sverige etableringsjobb

Arbetsmiljö

- Bättre och bättre dag för dag?

Arbetsrätt och medbestämmande

- F-skattesystemets skuggor

Ekonomisk politik

- Ekonomiska utsikter – våren 2018
- Ekonomiska utsikter – hösten 2018
- Makteliten – toppnoterar igen 2018
- Varför ökar lönerna så långsamt?
- Därför behöver Sverige etableringsjobb
- Löneledd tillväxt

Facklig utbildning

Internationellt

- Fem förslag för en investeringsledd klimatpolitik
- Kombinerade transporter i Sverige – hur EUs regelverk bidrar till social dumping

Diskriminering i arbetslivet

- Kvinnlig fägring och machokultur?

Jämställdhet

- Sveriges jämställdhetsbarometer 2018 – Tid, makt och pengar
- LOs jämställdhetsarbete

Jämlikhetsutredningen

- Vad betyder arbetsinkomsterna för ojämlikheten?
- Jämlikhet och tillväxt
- Program för en jämlik skola
- Högerpopulismen och jämlikheten – en essä
- Ojämlikhetens geografi
- Facklig organisering och ekonomisk jämlikhet
- Sverigedemokraterna i den svenska geografin
- Har vi råd att bo här?
- Ojämlikhet och radikala högerpartier
- Ojämlik hälsa
- De oorganiserade
- Kamrateffekternas betydelse
- Hur påverkar ojämlikhet synen på omfördelning
- Brobyggare eller vattendelare
- Program för omfördelning
- Och aldrig mötas de två
- Grannskapseffekter

Klass och kön

- Kvinnlig fägring och machokultur?

Lönepolitik och avtal

- Lönerapport 2018
- Bilagor till Kollektivavtal Samhall

In English

- Why Sweden needs entry agreements
- Intention and reality of “Combined transportation”
- The Swedish Trade Union Confederation (LO) environmental and climate policy programme

Miljö och klimat

- LOs miljö- och klimatpolitiska program

Pride

- Folder Pride LO
- Folder Pride Byggnads
- Folder Pride Målarna
- Folder Pride Hotell- och restaurangfacket
- Folder Pride IF Metall
- Folder Pride Elektrikerna
- Folder Pride Musikerna

Ungdomsverksamhet

- Generation engagemang & trygghet
- Jobba 2018
- Minijobba 2018
- Det räcker nu – Vykort
- Det räcker nu text – Affisch
- Vägra usla villkor – Affisch
- Nej till svartjobb – Affisch
- Det räcker nu – Affisch
- Organisera och utbilda fler unga
- Folder Lär dig mer om facket – LO-distriktet i Mellansverige
- Folder Lär dig mer om facket – LO-distriktet i Norra Sverige
- Folder Lär dig mer om facket – LO-distriktet i Skåne
- Folder Lär dig mer om facket – LO-distriktet i Småland och Blekinge
- Folder Lär dig mer om facket – LO-distriktet i Västsverige
- Folder Lär dig mer om facket – LO-distriktet i Örebro och Värmland

Utbildning

- Skolindustrin

Social- och välfärdspolitik

- LO presenterar: Program för ekonomisk omfördelning
- LO presenterar: Schyst pension med kollektivavtal
- Extrapengar vid föräldraledighet – en utvärdering av föräldrapenningtillägget 2018
- Sveriges jämställdhetsbarometer 2018 – Tid, makt och pengar
- Trygga välfärden

Facket försäkrar

- Blankettguiden 2018
- Checklista Byggnads 2018
- Checklista Elektrikerna 2018
- Checklista Fastighets 2018
- Checklista GS 2018
- Checklista Handels 2018
- Checklista HRF 2018
- Checklista IF Metall 2018
- Checklista Kommunal 2018
- Checklista Livs 2018
- Checklista Målarna 2018
- Checklista Musikerna 2018
- Checklista Pappers 2018
- Checklista Seko 2018
- Checklista Transport 2018
- Dina avtalsförsäkringar – kooperativt anställda arbetare 2018
- Dina avtalsförsäkringar – privatanställda arbetare 2018
- Ditt uppdrag som försäkringsinformatör 2018
- Grundutbildning för försäkringsinformatörer 2018
- Handbok för försäkringsinformatörer 2018
- Ersättning när du är föräldraledig – A6-format 2018
- Kooperationens avtalspension KAP – ett viktigt tillägg – A6-format 2018
- Avtalspension SAF-LO – ett viktigt tillägg – A6-format 2018
- Kollektivavtalad försäkring vid dödsfall – A6-format 2018
- Om du förlorar ditt jobb – A6-format 2018

- Om du blir skadad på jobbet – A6-format 2018
- Extra pengar om du blir sjuk – A6-format 2018
- Ersättning när du är föräldraledig – A7-format 2018
- Kooperationens avtalspension KAP – ett viktigt tillägg – A7-format 2018
- Avtalspension SAF-LO – ett viktigt tillägg – A7-format 2018
- Kollektivavtalad försäkring vid dödsfall – A7-format 2018
- Om du förlorar ditt jobb – A7-format 2018
- Om du blir skadad på jobbet – A7-format 2018
- Extra pengar om du blir sjuk – A7-format 2018
- Dina avtalsförsäkringar tecknade genom kollektivavtalet
- Bli inte gammal utan kollektivavtal

Val 2018

- Lathund för fackliga valarbetare inför valet 2018
- LOs politiska plattform – valet 2018
- LO aktuellt valbilaga
- Strategisk valplan
- Vinna val
- Övningar för fackliga valarbetare inför valet 2018
- Reformerna och resultatet 2014–2018
- Rösta inte bort din trygghet den 9 september
- Tio punkter Socialdemokraterna vill genomföra efter valet
- Ringkampanj Trygghet för vanligt folk
- Samtalsguide för valrörelsen
- Ett upprop mot högerens systemskifte

Verksamhetsberättelse

- LOs verksamhetsberättelse 2016
- LOs verksamhetsberättelse 2017

Landsorganisationen i Sverige
105 53 Stockholm
08-796 25 00
www.lo.se

ISBN 978-91-566-3407-9